

3 / 2004

NEFTEN BUD

ROČNÍK X

**BULLETIN
NÁRODNÍ PROTIDROGOVÉ CENTRÁLY**

Vydavatel :

Policie České republiky
Národní protidrogová centrála
Služby kriminální policie a vyšetřování

Vedoucí redakční rady:

Miloš Vaněček
Tel.: 974836429

Adresa :

Policejní prezidium
České republiky
Poštovní příhrádka 62/NPC
170 89 PRAHA 7
bulletinnpc@centrum.cz

Vydává :

oddělení vydavatelství obchodního odboru Tiskárny
MV, Hybernská ul.č.2, 112 19 Praha 1,
tel: 974886612, 974886467 fax :974886824

Tiskne:

Tiskárna MV, p.o.Bartůňkova 4,
149 01 Praha 4
tel.27957011 fax 27952603
Vychází 4x ročně, cena 63,- Kč
Roční předplatné 252,-Kč

Objednávky přijímá a vyřizuje

Obchodní odbor MV, p.o.
Hybernská 2, 110 00 Praha 1
tel: 974886612, 974886467 fax :974886824

Distribuci vyřizuje

Jindřich MATOUŠ – distribuce tiskovin

Za věcnou správnost příspěvků ručí autoři

**Přetisk povolen
pouze se souhlasem redakce**

Podávání novinových zásilek
povolila Česká pošta s.p.,
Odštěpný závod Praha,
čj.6119/96 ze dne 15.10.1996

Určeno pro služební potřebu
policie ČR, obecní policie, SZ,
soudů a vybraných institucí
Povoleno MK ČR - 7834
ISSN 1211 – 8834
Titulní strana:
Slapy – poříční oddíl PČR
Grafické zpracování:
Pavel VLASÁK

UNITED NATIONS Information
Centre Prague UN INFO.

**26. červen: Mezinárodní den
proti zneužívání drog a
nezákonnému obchodování
s nimi. Poselství generálního
tajemníka OSN Kofiho
Annana.**

Obecně rozšířená představa o drogách, že se jedná o problém trvalý, je mylná a škodlivá. Tématem letošního Mezinárodního dne proti zneužívání drog a nezákonnému obchodování s nimi je "Drogy: Léčba funguje". Jeho smyslem je pak tento mylný názor opravit a dát široké veřejnosti k dispozici co nejvíce informací o léčbě drogových závislostí, založených na nejnovějším a nejspolehlivějším výzkumu, metodách a údajích, které máme k dispozici. Léčba drogové závislosti může přinést skutečné výsledky a vrátit do života závislého člověka ztracené hodnoty a důstojnost. Problémy přímo spojenými se zneužíváním drog jsou postiženy miliony lidí na celém světě, samotní narkomani i jejich rodinní příslušníci. Drogy narušily jejich životy, podlomily zdraví, vedly k odchodu ze školy, ztrátě práce, rozbily rodiny. Lidé potýkající se s drogami, jejich rodiny i přátelé by však měli vědět, že existuje cesta ven a také nejúčinnější účinná pomoc podle potřeby a situace každého jednotlivce. V dnešní době rozumíme mechanismu závislosti mnohem lépe než tomu bylo dříve. Víme, že závislost je chronická a v mnoha případech opakující se porucha. Víme, že stejně jako u mnoha dalších chronických poruch lze účinně zasáhnout a pomoci postiženým osobám zapojit se do produktivního života, vyhnout se fyzickým i psychickým problémům či snížit jejich dopad, zlepšovat vztahy se členy rodiny, znovu získat a udržet si právo na péči o děti a najít lepší bydlení i zaměstnání. Také víme, že léčba drogové závislosti pomáhá společnosti jako celku tím, že snižuje kriminalitu a riziko infekčních chorob přenášených krví, především AIDS, a umožňuje společnosti těžit ze zdravějších, produktivnějších a lépe integrovaných jedinců a rodin. Politici by měli mít na paměti, že léčba je cenově dostupný způsob, jak se vypořádat nejen se zdravotními a sociálními následky zneužívání drog, ale zároveň i cestou, jak snížit náklady na lékařskou a sociální péči i na soudnictví, které s drogami souvisí. Na internetových stránkách Úřadu OSN pro drogy a prevenci kriminality je k dispozici množství údajů, které potvrzují účinnost léčby drogové závislosti (www.unodc.org). U příležitosti letošního mezinárodního dne boje proti drogám vyzývám vás všechny, abyste se nad tímto problémem zamysleli a vzali v úvahu nezvratné důkazy o efektivnosti léčení drogové závislosti. Z léčby, která funguje, těžíme všichni.

OBSAH:

Europol aktuálně o drogách.

Nejzávažnější případy nelegální manipulace s omamnými a psychotropními látkami jsou

typickou formou organizované trestné činnosti překračující hranice států. Znamená to, že vedle úkolů, které policejní orgány ČR v rámci svých kompetencí podle zákona o Policii ČR a jako orgány činné v trestním řízení mají a které plní na území našeho státu, musí sledovat mezinárodní vývojové trendy a využívat všech možností policejní a justiční spolupráce.

Rostlinné drogy –

Durman obecný, kata jedlá a kawa-kawa. Rostliny byly a jsou pro člověka zdrojem živin, surovin ale i léčivých látek.

Odznaky neuniformované policie 1939 – 1945.

Snad jen pro upřesnění je vhodné uvést, že až do 1. 7. 1942 byla kriminální služba na území protektorátu zajišťována prakticky dvěma složkami – policií a četnictvem. Každá z těchto složek měla

svoji vlastní ústřednu. četnictvo mělo svoje Ústřední četnické pátrací oddělení a policie Všeobecnou kriminální ústřednu. Postupem doby však

došlo k včlenění Ústředního četnického pátracího oddělení do Všeobecné kriminální ústředny a tím pádem ke sjednocení databází, které do té doby fungovaly odděleně.

Lehké obrněné kolové vozidlo OKV

Na nepříznivou bezpečnostní situaci ve světě reagovala i policie České republiky tím, že do výzbroje zařadila

obrněná vozidla. Jedná se o lehké obrněné kolové vozidlo OKV vyrobené ve VOP-026 s.p. ve Štenberku. Je to dvounápravový transportér, jehož posádka tvoří 6 osob, velitel, řidič a čtyři policisté. .

03. Europol aktuálně o drogách
JUDr. Jaroslava NOVOTNÁ
08. Můžeme stíhat pachatele nelegální manipulace s rostlinou durmanu obecného?
JUDr. Jaroslava NOVOTNÁ
10. Rada Evropské unie – Rezoluce rady o potírání dopadu psychoaktivních látek na silniční dopravní nehody
Bulletin of the international association of forensic toxicologists
15. Protidrogová prevence ve vzdělávání pracovníků vězeňské služby ČR
Jana PAUKERTOVÁ
18. Stopová detekce drog a výbušnin
*Ing. Hana KOTSCHOVÁ,
Ing. Tomáš LOKAJÍČEK*
25. Drogové subkultury
Miloš VANĚČEK
33. Diskuzní fórum – Vdechování výparů z lepidel – může mi opravdu ublížit?
37. ROSTLINNÉ DROGY II.
Miloš VANĚČEK
40. Tisková zpráva OSN
Informační centrum OSN Praha
41. Ekonomický dopad nelegálního drogového průmyslu
překlad NPC
43. Albánie – návrh zprávy „Mini Dublin group“ za 1. Pololetí k situaci v oblasti narkotik
Zastupitelský úřad v Tiraně
45. Zjišťování drog soupravou „D-Test“
RNDr. Pavel TOMÍČEK, RNDr. Karel CHMEL
55. Odznaky neuniformované policie 1939 – 1945 II.
npor.Bc. Radek GALAŠ, kpt. Bc. Karel KOS
57. Malá policejní akademie již podruhé hodnotila
Mgr. Lucie PTÁČKOVÁ, Miloš Vaněček
59. Lehké obrněné kolové vozidlo OKV
Miloš VANĚČEK
61. Knihovnička
Miloš VANĚČEK
66. Nášivky protidrogových jednotek – USA
por. Bc. Miroslav HRACHOVEC

EUROPOL AKTUÁLNĚ O DROGÁCH

JUDr. Jaroslava NOVOTNÁ,
státní zástupkyně Vrchního státního zastupitelství v Praze

Nejzávažnější případy nelegální manipulace s omamnými a psychotropními látkami jsou typickou formou organizované trestné činnosti překračující hranice států. Znamená to, že vedle úkolů, které policejní orgány ČR v rámci svých kompetencí podle zákona o Policii ČR a jako orgány činné v trestním řízení mají a které plní na území našeho státu, musí sledovat mezinárodní vývojové trendy a využívat všech možností policejní a justiční spolupráce.

V této souvislosti si připomeňme, že jednou z forem mezinárodní policejní spolupráce je Evropský policejní úřad (Europol) se sídlem v Haagu. O jeho zřízení bylo rozhodnuto podle tzv. Maastrichtské smlouvy 7. února 1992 a od 3. ledna 1994 Europol začal fungovat jako Centrála pro boj s drogovou trestnou činností. 1. října 1998 vstoupila v účinnost Úmluva založená na článku K.3 Smlouvy o Evropské unii o zřízení Evropského policejního úřadu (Úmluva o Europolu). Na základě řady dalších právních dokumentů začal v dnešním rozsahu fungovat Europol od 1. července 1999 a od 1. ledna 2002 byla rozšířena kompetence Europolu na všechny formy závažné mezinárodní kriminality.

Podle článku 2 odst. 1, 2 Úmluvy má Europol za cíl opatřeními stanovenými Úmluvou podporovat efektivní činnost a spolupráci příslušných orgánů členských států při prevenci mimo jiných forem trestné činnosti též nezákonného obchodu s drogami. Nezákonným obchodem s drogami se rozumí přitom aktivity podle článku 3 odst. 1 tzv. Vídeňské úmluvy z roku 1988 (viz vyhl. č. 462/1991 Sb.).

Europol má podle článku 3 Úmluvy těchto cílů dosahovat různými metodami, zde zmiňme obecně zejména usnadňování výměny informací mezi členskými státy, dále shromažďování informací a poznatků a jejich analýza a rovněž – zejména prostřednictvím národních ústředí (článek 4 Úmluvy) – zprostředkovávání strategických poznatků, aby bylo dosaženo účinného a racionálního nasazení zdrojů, které mají jednotlivé členské státy k dispozici pro operativní úkoly, jakož i pomoc při vyšetřování v konkrétních věcech. Za účelem výměny informací a plnění dalších úkolů jsou k Europolu jednotlivými členskými státy EU vysíláni styční důstojníci, jejichž hlavním úkolem je zajišťování plynulého toku informací směrem k Europolu a směrem k příslušným národním orgánům (článek 5 Úmluvy).

Nelegální obchod s omamnými a psychotropními látkami představuje v celosvětovém měřítku jeden z hlavních zdrojů financování terorismu. V souvislosti s posledními teroristickými útoky se proto v rámci rozšiřování Evropské unie znovu otevírá důležitost policejní spolupráce při potírání této formy trestné činnosti. Bylo to znovu připomenuto na 47. zasedání Komise OSN pro narkotika (United Nations Commission on Narcotic Drugs), v rámci níž dne 16.3.2004 výkonný ředitel Úřadu OSN pro otázky drog a kriminality (UNODC) Antonio Maria Costa a ředitel Europolu Jürgen Storbeck podepsali dohodu o spolupráci, jejímž účelem bude výměna informací a statistických dat o drogové trestné činnosti a včasná identifikace hrozících trendů, jakož i strategická analýza těchto informací a poznatků a rychlá a efektivní reakce na ně.

Lze tedy říci, že drogová kriminalita, která byla první z oblastí působnosti Europolu, naprosto neztratí ve sjednocené Evropě význam, ba právě naopak. V lednu 2004 byla publikována zpráva Europolu vycházející z informací, které má Europol díky svému informačnímu systému a analytické činnosti k dispozici. Z této zprávy, která nese název **Drugs – January 2004** a která je jinak dosažitelná na webové stránce Europolu <http://www.europol.eu.int>, je myslím zajímavé zmínit zejména následující:

Výroba a obchod s drogami zůstává prvořadou aktivitou kriminálních seskupení v EU. Žádná další forma organizovaného zločinu nepřináší tak obrovský zisk. Za účelem maximalizace výnosů nejorganizovanější skupiny nadále již neomezují své aktivity na jeden druh drogy, což dosvědčují nálezy a zabavování více druhů těchto látek, ale i alarmující nárůst případů kombinovaného požívání drog. Globální statistiky ukazují, že k 75 % případů zabavování drog všeho druhu dochází v několika málo zemích, a to pokud jde o marihuanu, ve Španělsku, Nizozemí a Velké Británii, jakož i Maroku a Pákistánu, pokud jde o kokain, ve Španělsku, USA, Kolumbii, Mexiku, Panamě a Nizozemí a pokud jde o syntetické drogy ve Velké Británii, USA, Thajsku a Číně.

V rámci EU, kde jsou drogy nejrůznějšího druhu produkovány a kam jsou prostřednictvím nejrůznějších vstupních míst dováženy, se obchoduje se širokou škálou drog. Např. konopí se dováží z Maroka tzv. jihoseverní osou přes Španělsko směrem do Dánska a Švédska. Syntetické drogy vyráběné v Nizozemí a Belgii se dostávají na trhy ve všech členských státech, stejně tak jako kokain, který na území EU vstupuje přes Španělsko, Nizozemí a Belgii. Kriminální aktivity na území EU jsou podporovány zrušením kontrol na vnitřních hranicích, rozdíly v právních systémech jednotlivých členských států a někdy nedostatečnou úrovní výkonu mezinárodního práva a justiční spolupráce.

Pokud jde o syntetické drogy, každoročně jsou zprávy o 50 až 70 místech jejich produkce, což je početně stálý stav, ovšem neustále stoupá výrobní kapacita a efektivnost výroby, a to díky pokroku v oblasti metodologie, používání sofistikovaného zařízení pro výboru syntetických drog, používání specialistů apod. Výrobu jak amfetaminu, tak extáze (MDMA) ovládá Nizozemí a v menším rozsahu též Belgie a Velká Británie, ovšem izolovaná, leč významná produkční místa byla odhalena v Řecku (amfetamin) a Portugalsku (tablety extáze). Zprávy o menších „kuchyňských“ laboratořích pocházejí také ze severských států. Rovněž některé přistupující státy, konkrétně Polsko, Estonsko, Litva a Česká republika podávají zprávy o významné produkci amfetaminu nebo metamfetaminu. Primárním zdrojem výroby extáze zůstává sice Evropská unie, ale výroba se rozšiřuje do celého světa, jak o tom svědčí odhalená místa v jihovýchodní Asii, Číně, Severní Americe, Jižní Africe a Jižní Americe.

Množství amfetaminu zabaveného v EU kleslo mezi roky 1998 a 2000. Ovšem v posledních letech se v Nizozemí objevuje oživení. Množství zabavené extáze významně postupně v posledním desetiletí roste, a to jak v EU, tak ve světě, cena přitom klesá v souvislosti se snazší dostupností drogy. Množství zabaveného metamfetaminu zůstává v rámci EU na stejné úrovni, stejně jako LSD. Ovšem narůstající popularitu jiných kontrolovaných syntetických drog, jako GHB a ketaminu, spolu s nárůstem nekontrolovaných variant drog je třeba monitorovat.

Obchod s amfetaminem, pocházejícím z EU nebo přistupujících států je omezen na regionální vnitroeurovskou úroveň, zatímco extáze je také exportována ze všech velkých přístavů a letišť do celého světa. Obchod v takovém rozsáhlém měřítku je rovněž kontrolován organizovanými kriminálními skupinami, překračujícími etnické a kulturní hranice, přičemž nezbytně nutné je podrobně monitorovat globálně vývoj produkce MDMA, včetně změn zdrojů její výroby a charakteristik obchodu s ní.

Skutečnost, že v Číně a jihovýchodní Asii se organizovaný zločin zapojuje do produkce syntetických drog, kterýžto region se tak stává hlavním zdrojem chemických prekurzorů pro výrobku amfetaminu a MDMA, tj. BMK a PMK, musí vést k přijetí globálních opatření při prosazování práva.

V roce 2002 došlo k několika významným iniciativám v oblasti syntetických drog, a to jak v rámci EU, tak celosvětově. V září v Kodani ministři spravedlnosti a vnitra členských států EU rozhodli, že hlavní pozornost ve zbývajících dvou letech Akčního drogového plánu EU na roky 2000-2004 bude namířena na syntetické drogy. Cordrogue 81 stanoví různé

významné akce, které mají být uskutečněny členskými státy, Europolem, dále v rámci předsednictví EU, Rady, CEPOLu a Komise. Zahrnuje operativní a strategická opatření proti nezákonnému vytváření produkčních možností, prekurzorům, výrobcům a distribuci, včetně intenzivní spolupráce s kandidátskými zeměmi. Tato politická směrnice reaguje na pokračující vývoj v EU, pokud jde o výrobu syntetických drog a globální obchod s nimi.

Europol identifikoval potřebu boje s narůstající hrozbou obchodu s nezákonnými syntetickými drogami již před několika lety. První katalog extáze byl vydán v roce 1995. Byly vytvořeny expertní systémy, jako je Ecstasy Logo System (Systém logových označení extáze), který často poskytuje informace o vazbách mezi významnými zabavenými množstvími extáze a místy jejich produkce, a jako je zejména v poslední době Srovnávací systém nelegálních laboratoří Europolu (Europol Illicit Laboratory Comparison System), který pravidelně označuje souvislosti mezi místy produkce za pomoci identifikace zabaveného vybavení a chemikálií. Srovnávací systém nelegálních laboratoří také usnadňuje plnění úkolů Europolu jako evropského referenčního místa v rámci programu OSN za účelem vystopování strojního vybavení na výrobu tablet v rámci projektu PRISM. Velká část aktivity Europolu v této oblasti vyžaduje kombinaci postupů výkonu práva a forenzních informací spolu se zásadní spoluprací mezi příslušnými multidisciplinárními agenturami.

Odporníci z Drogové jednotky Europolu (Europol Drugs Unit) rutinně srovnávají technické informace poskytované členskými státy a ukládané centrálně do Srovnávacího systému nelegálních laboratoří Europolu (EILCS). V průběhu roku byly nalezeny významné podobnosti mezi jednotlivými položkami zabaveného vybavení a materiálu v souvislosti s více než 25 místy produkce syntetických drog v několika členských státech EU. Výměna informací mezi zainteresovanými členskými státy a Drogovou jednotkou Europolu, úzké operativní kontakty s příslušnými vyšetřovacími jednotkami, orgány vyšetřování na národní úrovni, jakož i konkrétně cílená podpora drogových expertů Europolu vedla k identifikaci kriminální sítě, která zajišťovala kriminálním organizacím v různých členských státech vybavení a materiál pro nezákonnou výrobu syntetických drog.

Důsledná opatření na úseku výkonu práva vedla v jednom z členských států k zatčení podezřelých a zabavení velkého množství výrobního zařízení, materiálu a dalších důkazů. Pachatelé zůstávají ve vazbě a řízení se nachází před soudem.

Opatření na úseku výkonu práva samozřejmě měla vliv na výrobní kapacitu kriminálních organizací. Jsou náznaky, že množství zabavených drog v několika dotčených státech EU, jakož i USA poklesla.

Pokud jde o heroin, je pro kriminální organizace hlavním zdrojem k získání chemických látek na nezákonnou výrobu narkotických drog a psychotropní látek nezákonné opatření si prekurzorů z jinak povoleného obchodu s nimi, a to jak z mezinárodního trhu, tak z domácí výroby a distribučních kanálů.

V některých členských státech EU se produkuje acetanhydrid (anhydrid kyseliny octové), používaný jako pomocná látka při výrobě heroínu, zatímco jiná území EU slouží jako tranzitní země.

Vyšetřování vedená v rámci mezinárodní monitorovací operace Topaz ohledně přerušovaných a zajištěných dodávek acetanhydridu jak v členských státech EU, tak některých balkánských zemích a Turecku potvrzují důležitost Balkánských cest pro obchod s tímto prekurzorem ve směru k územím, kde se produkuje heroin.

Potvrzuje se, že až 90 % heroínu zabaveného na trzích EU pochází z jihozápadní Asie (Afgánistánu). Přes úsilí zabránit kultivaci opia, které vyvíjí afgánská prozatímní správa, afgánská vláda a OSN, jeho předpokládaná produkce za rok 2002 obnáší 3.400 metrických tun.

Pravděpodobně vzhledem k existenci obrovských zásob opia a heroinu, vytvořených po rekordních sklizních v letech 1999 a 2000, se výrazný pokles afghánské opiové produkce v roce 2001 přímo úměrně neodrazil na dostupnosti heroinu na drogovém trhu EU.

První čtvrtletí roku 2002 oznámily Španělsko a Norsko nedostatek heroinu. To vedlo ke ztrojnásobení nákupní ceny heroinu na ulici v Madridu a nárůstu počtu úmrtí v důsledku požívání znečištěného heroinu, který byl dosažitelný v ulicích.

Pokud jde o kokain, zůstává oblast And jeho hlavním světovým producentem. Potenciální množství kokainu na světovém trhu v roce 2002 narůstalo a je odhadováno asi na 1000 tun. Kolem 200 tun vstoupí během roku do EU v lodních zásilkách a letadly, což umožňuje velké množství mořských a leteckých přístavů. V roce 2001 orgány výkonu práva v členských státech EU zabavily přibližně 60 tun kokainu.

Kolumbijské kriminální sítě dále kontrolují zásoby kokainu a sekundární distribuce je kontrolována západoafrickými a jinými sítěmi obchodování s drogami. Každoročně je v EU uvězněno velké množství kokainových kurýrů pocházejících z karibské oblasti. V některých členských státech EU je uskladněno významné množství kokainu, který čeká na další distribuci. V roce 2002 došlo v Portugalsku, Německu a Španělsku k několika zabavením mnoha tun poslaných z Latinské Ameriky. V případech obchodování velkého množství kokainu bylo zaznamenáno, že dočasné multietnické zločinecké sítě na principu „joint venture“ nahrazují stále častěji struktury kartelového typu. Kriminální skupiny nasadily efektivní postupy k obchodování s drogami a zajištění výnosu z něho za použití moderních forem komunikace, aby zabránily svému odhalení. Smíšené skupiny složené z příslušníků různých národností jsou zapojeny do obchodování zároveň s několika druhy drog a za účelem maximalizace zisků používají metody několikanásobných obchodů.

Střední a jihovýchodní Evropa hraje stále významnější roli, neboť různá letiště zde jsou tranzitními místy pro obchodování s kokainem v členských státech EU.

Požívání kokainu je na vzestupu a rozšiřuje se do stále širší populace. Byly zaznamenány závažné problémy spojené se kouřením cracku. V některých členských státech byly zabaveny výrobní kokainové laboratoře.

Obchod s kokainem představuje v EU zisk v řádech milionů euro. Metody praní takových peněz zahrnují fyzický nebo elektronický pohyb hotovosti. Přetrvávají těžkosti související s detekcí souvislostí mezi pohybem hotovostí a obchodními transakcemi spojenými s drogami.

Součástí aktivit Europolu jsou také tzv. Analysis Workfiles (analytické studie). V rámci analytické studie „Mustard“ Europol napomáhá příslušným orgánům členských států v oblasti prevence a boje s jednotlivými formami kriminality, které spadají do mandátu Europolu, spojených s aktivitami tureckých a dalších kriminálních skupin zapojených do nelegálního obchodu s drogami a související kriminální činnosti. Těmito postupy Europol poskytuje probíhajícím vyšetřováním operativní pomoc, včetně analýzy dat a koordinuje nové operativní postupy. Navíc se snaží zlepšovat mezinárodní spolupráci a poskytuje expertizy a poznatky v oblasti tureckých kriminálních skupin všem členským státům EU.

Jiné analytické studie spojené s drogovou trestnou činností jsou „Cola“ v oblasti kokainu, studie „CASE“ zaměřená na amfetamin a studie „Genesis“, což je nová aktivita zaměřená na podporu Společné evropské jednotky pro prekurzory vedené Velkou Británií.

Poznatkem získaným z práce v rámci všech analytických studií a expertních systémů Europolu, jako je Systém logových označení extáze a kokainu a Srovnávací systém nelegálních laboratoří, je to, že jestliže členské státy poskytnou informace z živých vyšetřování, experti a analytici Europolu jsou schopni identifikovat spojitosti mezi vyšetřováními v různých členských státech, spojitosti, které by jinak na národní úrovni nemohly být nalezeny. Tak mohou být identifikováni noví pachatelé, může být dán podnět

k zahájení nových vyšetřování a poskytnutí návodu vyšetřovatelům, jakož i pomoci v zaměření jejich vyšetřování, čímž se uspoří lidské zdroje.

Každý se mnou bude jistě souhlasit, že si lze jen přát, aby aktivity Europolu byly po vstupu ČR do EU vyvíjeny tak, že budou skutečnou pomocí pro policejní složky našeho státu.

MŮŽEME TRESTNĚ STÍHAT PACHATELE NELEGÁLNÍ MANIPULACE S ROSTLINOU DURMANU OBECNÉHO ?

**JUDr. Jaroslava Novotná,
státní zástupkyně Vrchního státního zastupitelství v Praze**

V otázce trestnosti nepovolené manipulace s rostlinou durmanu obecného, resp. jejími částmi nepanovala na státním zastupitelství jednota a ani soudní praxe nebyla jednotná. Rozdílnosti v přístupu nakonec vedly na státním zastupitelství k tomu, že bylo analytickým a legislativním odborem Nejvyššího státního zastupitelství na podkladě vyjádření obou vrchních státních zastupitelství koncipováno stanovisko, které bych označila s trochou nepřesnosti jako oficiální. Jeho závěr není sice pro státní zástupce, a tím méně pro jiné subjekty přímo závazný, ale lze předpokládat, že silou svých argumentů bude přinejmenším státními zástupci respektován a že podle něho budou posuzovány podmínky pro vyvození trestní odpovědnosti osob, které s durmanem manipulují. Jsem si plně vědoma, že v rámci drogové scény není tento problém zásadní, nicméně považuji za vhodné informovat o tomto závěru i policejní orgány, které by před řešením této otázky zejména na okresní úrovni mohly být rovněž postaveny.

I.

Nejprve pro úplnost zopakujeme, že trestný čin nedovolené výroby a držení omamných a psychotropních látek podle § 187 odst. 1 tr. zákona spáchá ten, kdo neoprávněně vyrobí, doveze, vyveze, proveze, nabízí, zprostředkuje, prodá nebo jinak jinému opatří nebo pro jiného přechovává omamnou a psychotropní látku, prekursor nebo jed. Základní otázkou, kterou bude třeba řešit, bude tedy, zda rostlina durmanu, resp. její části bude omamnou a psychotropní látkou, prekursorem nebo jedem.

Co je podle zmíněného ustanovení třeba považovat ze omamné a psychotropní látky a za prekursor, stanoví podle § 195 odst. 1 odst. tr. zákona zvláštní zákon, resp. pokud jde o jed ve smyslu § 187, 187a a 188 tr. zákona, stanoví tak podle § 195 odst. 2 tr. zákona nařízení vlády.

V prvním případě jde o zákon č. 167/1998 Sb., o návykových látkách a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Podle ustanovení jeho § 2 písm. a) jsou návykovými látkami omamné a psychotropní látky uvedené v přílohách č. 1 až 7 tohoto zákona¹. Přípravkem je podle § 2 písm. b) přitom roztok nebo směs v jakémkoli fyzikálním stavu obsahující jednu nebo více návykových látek a za prekursor se podle § 2 písm. c) považuje látka, která je uvedena v příloze č. 9 zákona, jakož i roztok nebo směs v jakémkoli fyzikálním stavu obsahující jednu nebo více látek uvedených v příloze č. 9 tohoto zákona, kromě látek uvedených v § 1 odst. 2 tohoto zákona.

V druhém případě jde o nařízení vlády č. 114/1999 Sb., kterým se pro účely trestního zákona stanoví, co se považuje za jedy, nakažlivé choroby a škůdce, ve znění pozdějších. Podle § 1 odst. 1 se za jedy ve smyslu § 187, 187a a 188 tr. zákona, nejde-li o léčiva, považují chemické látky uvedené v příloze č. 1 tohoto nařízení (písm. a) a chemické přípravky, které obsahují nejméně 7 % takové látky (písm. b).

¹ V této souvislosti je třeba poznamenat, že ustanovení § 89 odst. 10 tr. zákona vymezuje pojem návykové látky širěji, protože podle něho se návykovou látkou rozumí alkohol, omamné látky, psychotropní látky a ostatní látky způsobící nepříznivě ovlivnit psychiku člověka nebo jeho ovládací nebo rozpoznávací schopnosti nebo sociální chování. K tomu se ještě vrátíme dále.

Rostlina durmanu obecného jako taková a její semena (tobolky) či jiné její části, ale ani látky, které obsahuje a které jsou důvodem konzumace části rostliny (tj. zejména přírodní alkaloidy atropin, skopolamin a hyoscyamin), nejsou uvedeny v žádné příloze shora zmíněného zákona č. 167/1998, tedy nejsou omamnou a psychotropní látkou. Ze stejného důvodu nejsou ani přípravkem obsahujícím omamnou a psychotropní látku ani prekurzorem.

Alkaloidy atropin a skopolamin, které rostlina, resp. její části obsahují, jsou sice jedem uvedeným v příloze č. 1 shora citovaného nařízení vlády, ale vzhledem k tomu, že rostlina sama, resp. její části nejsou v této příloze uvedeny, dospívá shora zmíněné stanovisko Nejvyššího státního zastupitelství k závěru, že nelze durman obecný zařadit ani mezi jedy ve smyslu § 187, § 187a a § 188 tr. zákona.

Ze shora uvedeného rozboru vyplývá, že jednotlivé formy nelegální manipulace s durmanem obecným, včetně manipulace s jeho semeny, **nelze podřadit pod skutkovou podstatu tr. činů podle § 187 a § 187a tr. zákona a trestně je postihovat**. Vyvození trestní odpovědnosti by v takovém případě znamenalo nepřijatelné rozšíření hranic trestnosti těchto skutkových podstat, tedy porušení zásady trestního práva nullum crimen sine lege (viz § 3 odst. 1 tr. zákona, podle něhož je trestným činem pro společnost nebezpečný čin, jehož znaky jsou uvedeny v trestním zákoně, čímž se rozumí trestní zákon včetně právních norem, na které trestní zákon odkazuje).

II.

Dále je nutno zvážit trestní odpovědnost za jednotlivé formy šíření toxikománie v souvislosti s nepovolenou manipulací s rostlinou durmanu obecného, resp. jejími částmi. Podle § 188a odst. 1 tr. zákona spáchá tr. čin šíření toxikománie ten, kdo svádí jiného ke zneužívání jiné návykové látky než alkoholu nebo ho v tom podporuje anebo kdo zneužívání takové látky jinak podněcuje nebo šíří. Jak již bylo shora zmíněno, pojem návykové látky v trestním zákoně definuje ustanovení § 89 odst. 10. Podle znalostí vědního oboru toxikologie ohledně působení semen durmanu obecného na psychiku člověka a jeho ovládací nebo rozpoznávací schopnosti nebo sociální chování s ohledem na alkaloidy, které semena obsahují, lze nepochybně tato semena, ale i jakékoli jiné části této rostliny alkaloidy obsahující zařadit mezi návykové látky.

Ze shora uvedených důvodů činí zmíněné stanovisko Nejvyššího státního zastupitelství závěr, že – pochopitelně při splnění dalších zákonných podmínek – může být manipulace s durmanem obecným, v praxi zejména s jeho semeny, **postížena podle § 188a tr. zákona**. Pokud nebudou splněny materiální a formální podmínky pro naplnění skutkové podstaty tohoto trestného činu, lze zvažovat rovněž administrativní odpovědnost, tj. v rámci § 30 zákona č. 200/1990 Sb., o předstupcích, ve znění pozdějších předpisů².

III.

Shora uvedené platí za situace, kdy osoba, jejíž trestní odpovědnost posuzujeme, alkaloidy z rostliny, resp. jejích částí prokazatelně nehodlá extrahovat, nýbrž manipuluje s rostlinou jako takovou. V praxi tak činí proto, že pro dosažení působení na lidský organismus postačí přímé požití rostliny, tj. zejména požití jejích částí ústy. Pokud by ovšem došlo k tomu, že by atropin, skopolamin, hyoscyamin a jejich soli byly z rostliny získávány některým z extrakčních postupů, nebo by rostliny byly používány k výrobě přípravku, který

² Podle tohoto ustanovení se přestupku na úseku ochrany před alkoholismem a jinými toxikomaniemi např. dopustí ten, kdo neoprávněně prodá, podá nebo jinak umožní druhé osobě škodlivé užívání jiné návykové látky, než jsou omamné látky, psychotropní látky a alkohol.

by obsahoval nejméně 7 % těchto látek, pak by již kvalifikace jednání takového pachatele podle § 187, § 187a a 188 tr. zákona v úvahu přicházela. Tato úvaha se opírá o ustanovení § 1 odst. 1 shora citovaného nařízení vlády č. 114/1999 Sb.

Konečně je v souvislosti s posuzováním trestní odpovědnosti za manipulaci s durmanem obecným třeba zmínit, že opatření, přechovávání a distribuce rostliny, resp. jejích částí může v závislosti na hrozícím či způsobeném následku na zdraví konzumentů a na prokázané formě zavinění pachatele naplnit i znaky některé skutkové podstaty uvedené v hlavě sedmé trestního zákona (tr. čin ublížení na zdraví podle § 221 až § 224).

IV.

Na závěr shrňme shora uvedené takto:

- 1) **Manipulaci s durmanem obecným, resp. částmi této rostliny nelze postihovat podle § 187 ani § 187a tr. zákona**, neboť durman není omamnou ani psychotropní látkou, není přípravkem obsahujícím tyto látky a není ani prekursorem nebo jodem. Opačný názor by vedl k nepřipustnému rozšiřování hranic trestnosti zmíněných trestných činů.
- 2) Durman obecný je vzhledem k účinkům v něm obsažených látek na lidskou psychiku a zdraví „**jinou návykovou látkou**“ než alkoholem ve smyslu § 89 odst. 10 a § 188a tr. zákona. Proto manipulace s ním (při splnění dalších zákonných předpokladů) by mohla být **postihována podle § 188a tr. zákona**, resp. § 30 zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů.
- 3) Pokud by byla rostlina durmanu nebo její část určena k **extrakci** v ní obsažených látek, které jsou jedy (atropin, hyoscyamin, skopolamin a jejich solí), nebo k výrobě **přípravku** obsahujícího **nejméně 7 %** těchto látek, bylo by možno s ohledem na konkrétní skutkové okolnosti uvažovat o **kvalifikaci podle § 187, § 187a nebo § 188 tr. zákona**.

RADA EVROPSKÉ UNIE
REZOLUCE RADY O POTÍRÁNÍ DOPADU
PSYCHOAKTIVNÍCH LÁTEK NA
SILNIČNÍ DOPRAVNÍ NEHODY

**BULLETIN OF THE INTERNATIONAL ASSOCIATION OF FORENSIC
TOXICOLOGISTS**

Schváleno Radou pro justici a vnitro v Bruselu 27.-28.11. 2003

Rada Evropské unie

1. Majíc na paměti, že Drogová strategie Evropské unie (2000-2004) klade důraz na význam zabývání se řízením pod vlivem nelegálních drog a léků a zejména na provádění dalších vědeckých výzkumů o souvislosti mezi drogami a silničními dopravními nehodami.
2. Majíc na paměti, že Akční plán Evropské unie o drogách (2000-2004) prohlašuje, že Komise a členské státy budou provádět výzkum účinků řízení pod vlivem nelegálních drog a léků.
3. Majíc na paměti, že Zpráva Komise o vyhodnocení Akčního plánu o drogách (2000-2004) v polovině lhůty hodnocení na jedné straně uznává, že skupina odborníků na alkohol, drogy, léky a řízení dala mnoho doporučení týkajících se problému řízení pod vlivem nelegálních drog, a na druhé straně vyzývá Komisi a Radu, aby realizovaly tato doporučení.
4. Majíc na paměti Zprávu komise o Akčním programu bezpečnosti na evropských silnicích a zejména opatření tam označená pro boj proti užívání drog a léků vztahujících se k řízení motorových vozidel; také majíc na paměti význam včasné a účinné realizace tohoto akčního programu.
5. Majíc na paměti závěry Rady pro dopravu, telekomunikace a energetiku týkající se shora uvedeného Akčního programu a zejména v něm zahrnuté poznatky sjednotit na pozornost, kterou je třeba věnovat problému řízení pod vlivem drog.
6. Opětovně připomínajíc rezoluci č.44/5 Komise Spojených národů pro omamné látky o prevenci užívání drog pro rekreaci a ve volném čase mezi mladými lidmi přijatou ve Vídni v březnu 2001.
7. Majíc na paměti rezoluci Rady a představitelů členských států o prevenci rekreačního užívání drog a zejména doporučení zaměřená na omezení počtu silničních dopravních nehod, které jsou následkem rekreačního užívání drog, například zlepšením mobility mladých lidí pomocí veřejné dopravy.
8. Opětovně připomínajíc direktivu Rady 91/439/EEC ze 29.července 1991 o řidičských průkazech a zejména její přílohu III., která představuje pravidla pro odmítnutí vydání nebo obnovení řidičského průkazu v případě závislosti nebo pravidelného užívání psychotropních látek.
9. Majíc na paměti hlavu V direktivy 2001/83/EC Evropského parlamentu a Rady ze 6.listopadu 2001 o kodexu Společenství týkajícím se léčivých výrobků pro humánní medicínu; přičemž tato direktiva požaduje, aby všechna léčiva na trhu doprovázela informace a aby taková informace na štítku nebo letáku v obalu upozorňovala pacienta na potenciaální rizika pro jejich schopnost bezpečně řídit, když užívají lék podle lékařské rady pacientovi; přičemž se také poskytuje informace předepisujícím osobám

- v resumé charakteristik výrobku a musí konkrétně zahrnovat jakékoliv nepříznivé účinky, které mohou mít dopad na pacientovu schopnost řídit.
10. Opětovně připomínajíc Roční zprávu Evropského monitorovacího centra pro drogy a drogové závislosti za rok 2002 a zejména odkaz na nebezpečí polydrogového zneužívání v souvislosti se řízením.
 11. Majíc na paměti práci podniknutou v této záležitosti Skupinou Pompidou Rady Evropy a zejména závěry semináře konaného 18.-20.června 2003, týkajícího se silniční dopravy a psychoaktivních látek.
 12. Majíc na paměti, že vědecký výzkum prokazuje, že psychoaktivní látky mohou závažně poškodit schopnost řízení, zejména pak postižením řídicích psychomotorických funkcí a následně pak způsobením silničních dopravních nehod nebo přispěním k jejich způsobení; majíc také na paměti dopady silničních dopravních nehod na zdraví, sociální, pracovní a bezpečnostní rovinu v členských státech Evropské unie.
 13. Vzhledem k tomu, že statistiky shromážděné členskými zeměmi o přítomnosti a výskytu psychoaktivních látek při silničních dopravních nehodách jsou stále velmi úlomkovité a nikoliv lehce srovnatelné; přičemž dostupné údaje prokazují v každém případě, že tento jev je obecně rozšířený; zejména polydrogové zneužívání a kombinované užívání drog, alkoholu a léčiv v souvislosti s řízením je důvodem pro znepokojení.
 14. Protože počet silničních dopravních nehod významně stoupá o víkendech, zejména kolem nočních klubů a diskoték, a v některých členských státech se silniční dopravní nehody v pátek a v sobotu večer staly hlavní příčinou úmrtí mezi mladými lidmi ve věku od patnácti do dvaceti čtyř let.
 15. Vzhledem k tomu, že je nezbytné pokračovat ve výzkumu, zejména zaměřeném epidemiologicky, zvláště pokud lze provést vhodná epidemiologická zkoumání, musí být vyvinuto další úsilí k vývoji metodologických a kontrolních nástrojů pro detekci užití psychoaktivních látek řidiči motorových vozidel, stejně jako ověřit účinky některých látek na schopnost řídit.
 16. Vzhledem k tomu jsou nezbytné četné dopravní kontroly řidičů motorových vozidel, zejména v nebezpečných místech, pro řádné sledování a účinnější potírání tohoto jevu.
 17. Vzhledem k tomu, že je třeba porozumět tomuto jevu úplněji a správněji, bylo by užitečné v rámci dostupných zdrojů zvýšit počet neuro-behaviorálních a toxikologických studií provedených u řidičů motorových vozidel.
 18. Vzhledem k tomu, že v Evropské unii nadále vzrůstá profesionální přeprava zboží a osob, též jako důsledek dosažení vnitřního trhu a rozšíření Evropské unie; přičemž s cílem předcházet dopravním nehodám s účastí těžkých motorových vozidel by mělo být zjišťováno užití psychoaktivních látek u řidičů z povolání, kde je to možné a v souladu s národním právem během pravidelných lékařských prohlídek a silničních kontrol; protože by se měl zavést pro řidiče z povolání zvláštní režim.
 19. Vzhledem k tomu, že by se měla zvýšit výměna informací na evropské úrovni s cílem zajistit nejlepší řešení případů řízení motorových vozidel v souvislosti s užitím psychoaktivních látek, tak při výcviku poskytovaném všem praktikům, kterých se to týká.
 20. Vzhledem k tomu, že by se měly zlepšit informační a preventivní kampaně s cílem zvýšit povědomí o nebezpečích užívání psychoaktivních látek, stejně jako o jejich kombinovaném užívání v souvislosti se řízením motorových vozidel; zejména je doporučené uspořádat zvláštní informační kampaně zaměřené na mladé lidi a povzbuzující je k aktivní účasti v nich. Přičemž by bylo užitečné uvědomit řidičí pracovníky nočních klubů a diskoték a zapojit je do takových preventivních akcí.

21. Majíc na paměti význam rozvíjení programů včasné intervence vypracovaných pro uživatele drog s ohledem na omezování počtu silničních dopravních nehod a na využívání možností při kontrolách osob řídících ve stavu snížené psychické a fyzické schopnosti řídit v důsledku užívání drog, a to s cílem vytvořit kontakty s uživateli a zahájit, tam kde je to vhodné, proces rehabilitace.

Zdůrazňuje význam :

22. Podporování a rozšiřování výzkumu vlivu psychoaktivních látek na schopnost řídit motorová vozidla, tak aby preventivní a policejní opatření mohla být založena na důkladných vědeckých důkazech. Plného využívání příležitostí, které nabízí 6. rámcový program Evropské unie pro výzkum a technický rozvoj, zejména pak ve vztahu k účinkům syntetických drog a ke studiu účinků drog na nervový systém.

23. Zvýšit četnost využívání neuro-behaviorálních a toxikologických studií v rámci daném národní legislativou dovolující průkaz užití psychoaktivních látek řidiči motorových vozidel, stejně jako kontrol vlivu takových látek na řízení motorového vozidla, především v případě smrtelných silničních dopravních nehod a při dopravních nehodách klasifikovaných jako vážné podle národních definic a předpisů, a také když je legitimní podezření, že řidiči byli pod vlivem psychoaktivních látek.

24. Rozvíjení výzkumu s cílem zlepšit silniční testy, se zvláštní pozorností k jejich praktičnosti a spolehlivosti tak, aby se rozšířilo a standardizovalo jejich používání a ve světle výsledků získaných ze společné studie provedené Evropskou unií a USA (Rosita II).

25. Zajištění výměny informací mezi členskými zeměmi, včetně zemí přistupujících k Evropské unii, s cílem stanovit nejlepší postupy a poskytovat informace Evropské komisi a EMCDDA týkající se opatření přijatých na národní úrovni závčas s cílem sledovat jev na evropské úrovni.

26. Zahájení cílených informačních a preventivních kampaní s cílem varovat před nebezpečím užívání psychoaktivních látek v souvislosti s řízením motorových vozidel prostřednictvím zapojení mladých lidí, zdravotních praktiků, rodin, škol, stejně jako řidičů z povolání.

27. Stanovit a rozvíjet účinná preventivní opatření, která by byla přizpůsobena specifickým kulturním a sociálním podmínkám jak na národní, tak na lokální úrovni, zaměřená na omezení počtu silničních dopravních nehod způsobených užíváním psychoaktivních látek v souvislosti s rekreací, mezi jiným povzbuzováním k využívání veřejné dopravy jako alternativy k užívání soukromých motorových vozidel v rizikových místech a situacích a k zakládání skupin první pomoci skládajících se ze sociálních pracovníků a zdravotních praktiků působících uvnitř nočních klubů a diskoték s účelem identifikovat rizikové jedince včas předtím, než začnou řídit motorové vozidlo.

28. Zahájení uvědomovacích kampaní se zapojením vedoucích nočních klubů a podporování spolupráce mezi nimi a kompetentními místními a celostátními orgány při prevenci nebezpečných situací a účinně takové kampaně řídit.

29. Přijetí jakýchkoliv vhodných opatření, které mohou zahrnovat sankce, pokud se týče řidičů motorových vozidel, kteří jsou pod vlivem psychoaktivních látek, které omezují jejich schopnost řídit.

30. Shromažďování a vyhodnocování informací týkajících se opatření pro rehabilitaci řidičů, kteří užili drogy, s cílem rozvíjet přizpůsobené programy včasné intervence.

A vyzývá Komisi, aby zajistila včasné a účinné další pokračování Akčního plánu o evropské silniční bezpečnosti a zejména :

31. Vypracovala studii o funkčnosti a účinnosti neuro-behaviorálních a toxikologických testů týkajících se důkazu požití a vlivu psychoaktivních látek na schopnost řídit motorové vozidlo, které se v současnosti používají v členských státech Evropské unie. Na základě výsledků takové studie využít možnost ve spolupráci s členskými státy a zainteresovanými stranami sestavit a navrhnout harmonizované postupy nebo alternativně pokyny na evropské úrovni pro shora uvedené testy tak, aby se výsledky staly spolehlivými a srovnatelnými.
32. Ve spolupráci s členskými státy a zainteresovanými stranami sestavit a navrhnout na evropské úrovni pokyny také založené na nejlepších postupech zjištěných v Evropské unii týkající se zacházení s případy ve vztahu k psychoaktivním látkám a řízení motorových vozidel (například vyhodnocování účinků látek na řízení, sekundární preventivní akce a/nebo nebo léčba).
33. Ve spolupráci s členskými státy a zainteresovanými stranami, včetně CEPOLu, sestavit na evropské úrovni pokyny doporučující výcvikové programy pro policisty a zdravotnické pracovníky.
34. Ve světle zkušeností dosažených na národní úrovni a po konzultaci s Evropskou agenturou pro hodnocení lékových výrobků zvážit prospěšnost obecného zavedení vhodných a harmonizovaných piktogramů na baleních léků.
35. Zvážit možnost navrhnoutí opatření zaměřených na zajištění příslušných úrovní kontrol řidičů z povolání.
36. Vypracovat v rámci Evropské komise založení Evropské pozorovatelny silniční bezpečnosti, což je subjektem rozhodnutí, které musí přijmout Rada pro dopravu,telekomunikace a energetiku v této věci. V této souvislosti zabezpečit, aby záležitosti spojené se řízením pod vlivem psychoaktivních látek byly řešeny v souvislosti s aktivitami Evropské unie na poli silničních dopravních nehod.
37. Ve spolupráci s členskými státy a zainteresovanými stranami sestavit slovníček zahrnující termíny a definice vztahující se k hlavním aspektům užívání psychoaktivních látek ve vztahu ke schopnosti řídit motorová vozidla tak, aby se zlepšilo vzájemné porozumění mezi členskými státy Evropské unie.

Převzato s laskavým svolením BULLETIN OF THE INTERNATIONAL ASSOCIATION
OF FORENSIC TOXICOLOGISTS, 34/2 (2004), strana 41 – 43.

PROTIDROGOVÁ PREVENCE VE VZDĚLÁVÁNÍ PRACOVNÍKŮ VĚZEŇSKÉ SLUŽBY ČR

Jana PAUKERTOVÁ, IV VS ČR

Protidrogová prevence ve Vězeňské službě ČR

Oblast vězeňství je pro většinu lidí, kteří s vězeňstvím nemají a ani dříve neměli nic společného, do jisté míry „neprobádané území“, dovídají se o něm většinou z kusých zpráv v tisku, či vytvářejí si představu o prostředí vězení podle televizních filmů s tematikou z dob okupace nebo z dob 50. let. Rozhodl jsem se vězeňství, samozřejmě v souvislosti s problematikou drog, alespoň v této oblasti přiblížit našim čtenářům. Zajímalo mě, jakým způsobem a zda vůbec se v oblasti protidrogové prevence dějí nějaké aktivity, na jakém legislativním základě, jakým způsobem probíhá příprava vězeňského personálu, zkrátka nás zajímala situace protidrogové prevence ve vězeňství.

Oslovil jsem proto PaedDr. Janu Paukertovou z Institutu vzdělávání Vězeňské služby České republiky ve Stráži pod Ralskem, která se problematikou protidrogové prevence dlouhodobě zabývá a je autorkou či spoluautorkou mnoha specializačních kurzů v rámci Programu celoživotního vzdělávání pracovníků Vězeňské služby České republiky, mimo jiné i kurzů protidrogové prevence.

Některých kurzů jsem se zúčastnil jako lektor a mohu s uspokojením konstatovat, že kurzy jsou na vysoké odborné úrovni a pracovníci Institutu vzdělávání Vězeňské služby České republiky jsou schopni reagovat na aktuální problémy protidrogové prevence a vhodně je připravovat k aplikaci ve vězeňské praxi.

Miloš Vaněček

Drogy existují v naší společnosti a tím pádem se nevyhnuly ani prostředí věznic a vazebních věznic.

V podmínkách výkonu vazby a zvláště výkonu trestu odnětí svobody představuje závislý vězeň dokonce i občasný abuzér několik nebezpečí. Zvyšuje se zejména nebezpečí agresivního jednání vůči vězeňskému personálu i ostatním spoluvězňům pod vlivem drogy, šikana, vydírání a uplácení v souvislosti s černým trhem s drogami ve vězení, selhává výchovné působení na vězně, dochází ke zneužívání lékařské péče i hrozba recidivy. Člověk zvyklý na drogu ve vězení se po propuštění vrací zpět mezi toxikomany, čímž se zvyšuje pravděpodobnost jeho dalšího kriminálního jednání. Podstatným nebezpečím je i ohrožování vnitřní bezpečnosti věznice z venku.

Jak zamezit přísunu drog do věznic, je otázkou technicko- bezpečnostních opatření a není cílem tohoto článku toto řešit a navrhnout nějaká nová opatření. V současné době se musí vězeňský personál především vypořádat s tím, že do věznic se dostávají jednak již závislí lidé, jednak někteří vězni ke droze sahají jako po prostředku na „přežití“trestu.

Protidrogová prevence Vězeňské služby České republiky vychází z Národní strategie protidrogové politiky na konkrétní období a dále je rozpracována v Souboru protidrogových opatření ve výkonu vazby a trestu odnětí svobody na tento časový úsek a podrobně upravena Nařízením generální ředitelky Vězeňské služby České republiky č. 33/2001 o zřízení a činnosti poraden drogové prevence ve Vězeňské službě České republiky, č. 49/2001, kterým se stanoví pravidla pro zřizování a činnost bezdrogových zón ve vazebních věznicích a věznicích a č. 45/2003, kterým se zavádí „Registr uživatelů drog – žadatelů o léčbu“ ve Vězeňské službě České republiky . Zahnuje i požadavek na odbornou přípravu vězeňského personálu v oblasti problematiky drog a protidrogové prevence.

Lidé, kteří pracují s vězni - dozorcí, vychovatelé, vězeňští pedagogové, psychologové, sociální pracovníci, pracovníci poraden drogové prevence, musí být pro zacházení s nimi speciálně vyškoleni.

Vzdělávání pracovníků Vězeňské služby ČR se v nejširším měřítku vždy realizovalo a realizuje především formou povinných nástupních kurzů, obsahově odlišných pro civilní zaměstnance a pro příslušníky. Obsahové zaměření této povinné profesní přípravy se měnil rovněž v průběhu let podle poptávky z vězeňské praxe. Od září roku 1996 sem byla poprvé

zahrnuta i protidrogová prevence. V hodinách psychologie se posluchači seznamovali se základními pojmy, s nimiž se v této oblasti často setkáváme. Jsou to pojmy droga, závislost, abstinenční příznak, experiment, zneužívání drog, drogová scéna.

Počátkem roku 1997 vyvstal požadavek Generálního ředitelství Vězeňské služby České republiky na proškolení dalších pracovníků v této problematice. Protože jsem se během svého působení v Institutu vzdělávání Vězeňské služby České republiky dosti zabývala problematikou protidrogové prevence vypracovala jsem ještě s dalšími kolegy učiteli z Institutu vzdělávání návrh projektu týdenního specializačního kurzu Protidrogová prevence I.

Cílem tohoto kurzu bylo vybavit zařazené pracovníky VS ČR alespoň základními znalostmi o drogách, o jejich působení na člověka, o příznacích jejich požití a dlouhodobého užívání, aby byli schopni v rámci svých kompetencí spolupracovat na konkrétních protidrogových programech na svých pracovištích a podílet se aktivně na protidrogové prevenci.

Obsahoval následující tematické bloky :

- Politika protidrogové prevence u nás a v zemích EU
- Závislost drogová, alkoholová, gamblerství
- Počátky zneužívání drog ve vězeňství u nás
- Současná drogová scéna v ČR
- Vhled do terapie závislostí, zacházení se závislými odsouzenými
- Aktuální problémy protidrogové prevence
- Psychohygienu, techniky relaxace

Pilotní kurz proběhl v září roku 1997 a účastnili se ho mimo jiné jako lektori M. Vaněček a L. Šubrtová z Národní protidrogové centrály. Takto započala velmi přínosná spolupráce mezi pracovníky Institutu vzdělávání VS ČR a pracovníky Národní protidrogové centrály.

Od této doby byl zmíněný kurz realizován více než desetkrát a byl dále rozšířen o kurz Protidrogová prevence II, který jsem na základě požadavků pracovníků věznic a vazebních věznic zpracovala sama. Jeho obsah byl zaměřen na tyto oblasti : Problematika zákona o držení drog

- Abstinenční stavy závislých vězňů a jejich zvládání
- Zvládání stavů agresivity
- Relaxační programy
- Práce s protidrogovým programem na PC
- Workshop

Oba zmíněné kurzy byly zahrnuty do Programu celoživotního vzdělávání pracovníků VS ČR a absolvování prvního z nich bylo určeno všem pracovníkům v přímém styku s vězni jako povinné. Koncepti Programu celoživotního vzdělávání pracovníků VS ČR upravuje NGR č. 26/2001 o organizaci vzdělávací činnosti ve Vězeňské službě České republiky. Celý Program Celoživotního vzdělávání pracovníků Vězeňské služby ČR včetně popisu požadovaných profilů jednotlivých funkcí ve VS ČR byl prezentován na pedagogické radě dne 14. února 2001, kde bylo konstatováno, že Program vyhovuje požadavkům VS ČR a respektuje i legislativní normy jako jsou Zákoník práce, RMS 12 /92 a zákon 186 /1992 Sb., o služebním poměru příslušníků Policie České republiky ve znění pozdějších předpisů. Program celoživotního vzdělávání pracovníků Vězeňské služby ČR byl dále předložen a schválen na gremiální poradě konané dne 22.června 2001 a poté předložen ministru spravedlnosti ČR.

Tyto dva kurzy byly použity rovněž jako výchozí materiál pro návrh projektu protidrogové prevence pro pracovníky Vězeňské služby České republiky v rámci činnosti Mezirezortní protidrogové komise Úřadu vlády České republiky (Miovský a kol.: Vězeňství a

nelegální drogy. Sborník textů. Úřad vlády České republiky, 2003, str. 47-58, ISBN 80-86734-03-X). Zmíněná publikace vyšla i v Rakousku.

Protidrogová prevence a vzdělávání pracovníků se v rámci Vězeňské služby České republiky tedy děje plánovitě, soustavně a Vězeňská služba České republiky si je vědoma toho, že nebezpečí spojené s drogami nelze v žádném případě bagatelizovat a podceňovat. Je si vědoma i úlohy vzdělávání svých zaměstnanců v oblasti protidrogové prevence. Bez toho by jakákoli preventivní opatření a jakkoli dobře míněná nařízení byly neúčinné.

STOPOVÁ DETEKCE DROG A VÝBUŠNIN

Ing. Hana KOTSCHOVÁ, Ing. Tomáš LOKAJÍČEK,
ELEMES Praha s.r.o.

Úvod:

Nelegální distribuce a prodávání narkotik se stává stále více důmyslnější a rozšířenější. Pro minimalizaci tohoto nebezpečí je nutno vybudovat kontrolní mechanismy a zařízení, které toto potencionální nebezpečí omezí. Jednou z metod je i analýza stop. Detekce stop poskytuje možnost vysledovat neviditelné částice nebo výpary. Pokud je podezřelá, resp. nebezpečná látka ukryta, není ji možno vidět, cítit, slyšet, dotýkat se jí, nebo ji ochutnat. Detekce částic je technologie, která umožní analyzovat částice kterými je kontaminován povrch balíku, resp. výpary, které jsou uvolňovány/vylučovány z této látky. Jednou z firem, která se zabývá vývojem přístrojů, které jsou schopny detekovat a identifikovat částice podezřelých látek (drog a výbušnin) je firma GE Ion Track (IT), dříve Ion Track Instruments. Tato firma je známa jako výrobce vysoko citlivých přístrojů pro detekci drog a výbušnin po dobu více jak 30 let. Nedávno, na základě rozvoje použité technologie, se tyto detektory staly jednou ze zbraní používanou celními úřady a policií na hranicích, v přístavech, na důležitých dopravních křižovatkách a při kontrolách poštovních zásilek v boji proti nelegální distribuci a prodeji drog.

Tato detekce je založena na nově patentované technologii ITMS (Ion Trap Mobility Spectrometer) – Spektrometrie pohyblivosti zachytávaných iontů. Firma IT je po celou dobu na popředí výzkumu nových detekčních metod a postupů. Americká vláda pravidelně udělovala firmě IT granty na vývoj nových aplikací a technologií v oblasti detekce a identifikace drog a výbušnin. Firma IT rozšiřuje rozsah použitelných detekčních možností. Využitím vědeckých pokroků a pokročilé technologie IT vyvinula praktické řešení detekce těchto částic, které splňuje nové požadavky v oblasti bezpečnosti a policie.

V roce 1966 US-FAA (the United State Federal Aviation Administration) považovalo přístroj ITEMISER za velmi efektivní prostředek pro detekci výbušnin. Od této doby byly objednány stovky těchto přístrojů pro ochranu amerických letišť před útoky teroristů. Jiné výzkumné a policejní organizace oficiálně odsouhlasily detektory firmy IT jako základní prostředek pro každodenní použití celními úřady, věznicemi a policií.

Minulý rok proběhla protidrogová akce ve školách ve Velké Británii, kde se přístroj ITEMISER3 velmi osvědčil.

Výskyt vzorků:

Důkazy o ukrytém pašovaném zboží, které mohou pomoci ke zjištění, zda se jedná o drogu nebo výbušninu, se mohou nacházet v kufru nebo zavazadlovém prostoru automobilu. Jejich nález může výrazně zvýšit vaši bezpečnost a tudíž i bezpečnost veškerého obyvatelstva. Jak je však možno najít něco, co je skryté, co není možno vidět ani cítit. Jednou z mála možností je detekce částic.

Pokud je manipulováno s drogou nebo výbušninou, tyto látky zanechávají mikroskopické částice na rukách a oděvu. Libovolný povrch, kterého se následně ten, kdo má na rukách částice těchto látek, dotkl je velmi náchylný k tomu, aby byl těmito částicemi kontaminován. Volant automobilu, klika dveří, zámek kufru nebo peněženka mohou být místem, kde se mohou nacházet mikroskopické stopy podezřelých látek, které pokud jsou detekovány indikují možnost existence pašovaného zboží.

Základní vlastnost všech drog i výbušnin je, že uvolňují malé množství výparů, které též obsahují stopy dané látky.

Pokud jsou tyto látky zabaleny pro manipulaci a transport, tyto výpary se mohou koncentrovat v obalu do detekovatelné úrovně.

Látky jako je methamfetamin nebo TNT, které jsou ukryté v zavazadlovém prostoru auta, mohou poskytnout dostatek výparů obsahujících podezřelou látku, tak že tuto látku je možno detekovat/identifikovat zvenčí auta bez otevření kufru.

Technologie stopové detekce tudíž umožňuje zjištění uvolněných výparů a zjištění mikroskopických částic drog a výbušnin, se kterými bylo manipulováno nebo byly zabaleny.

Citlivost

Přesto, že je technologie analyzátoru značně komplikovaná, je jeho použití velmi jednoduché.

Nejdůležitější je, že je tato technologie rychlá, přesná, citlivá a nedestruktivní. Citlivost přístroje je cca. 10 pikogramů. Tato koncentrace je odpovídá rozpuštění jednoho sáčku cukru ve 100 plaveckých bazénech.

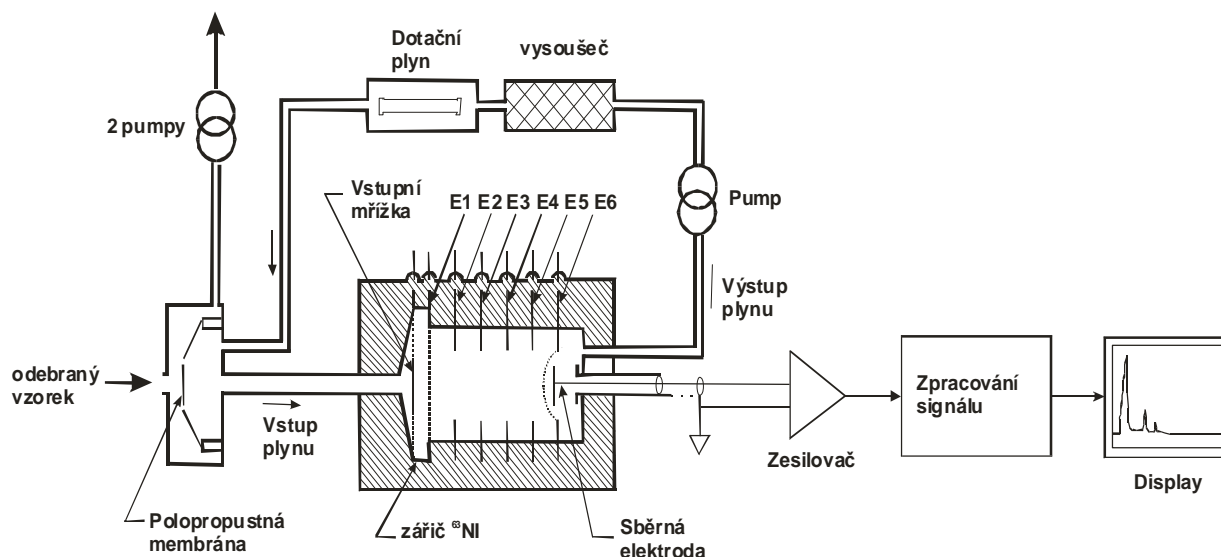
Odběr vzorků:

Odběr vzorků pro následnou analýzu je velmi snadný. V případě **detekce částic** je povrch vozidla nebo zavazadla ořen vzorkovací podložkou. Podložka s odebraným vzorkem je pak vložena do analyzátoru. Po analýze, v případě pozitivní detekce a identifikace podezřelé látky se ozve zvukový poplach s viditelnou indikací na panelu přístroje. Výsledek analýzy může být uložen a vytištěn jako důkaz při možném soudním řízení.

V případě **detekce výparů** – přenosný ruční analyzátor nasává vzduch u otvorů uzavřených částí, kontejnerů nebo balíčků u kterých se domníváme, že by mohly ukrývat podezřelé látky. Analyzátor potom identifikuje podezřelou látku včetně její relativní koncentrace. Stejně jako u detekce částic je pozitivní poplach indikován slyšitelně i viditelně. Výsledek analýzy též může být uložen a následně vytištěn jako důkaz pro soudní řízení,

Princip funkce:

Princip činnosti ITMS detektoru spočívá v zahřátí vzorku v desorpční jednotce, kde se vytvoří páry, které jsou zavedeny do detektoru a elektricky nabitý patentovaným ionizačním procesem. Ve vstupní části detektoru za desorpční jednotkou je umístěna polopropustná membrána. Drogy nebo výbušniny projdou přes membránu snadno, avšak anorganické materiály a vodní páry membránou neprojdou. Po průchodu membránou se výpary dostanou do ionizační komory, kde získají, či ztratí elektron a dojde tak k jejich pozitivnímu, resp. negativnímu nabití. V ionizační komoře výpary reagují s dotačním plynem. Dotační plyn cirkuluje uvnitř detektoru s využitím stejné pumpy, která zajišťuje nasátí vzorku do detektoru. Dotační látka pomáhá zajistit, aby podezřelá látka byla plně ionizována a současně zabraňuje ionizaci látek, které nejsou cílem detekce a identifikace. Po vzniku iontů je využito urychlujícího se elektrického pole pro přenos iontů z přední části detektoru na elektrodu na jeho druhém konci. Dopadem iontů je generován proud s maximy, která jsou následně zobrazeny ve formě plasmagramu. Změření doby průchodu iontů v detektoru pak umožní jednoznačnou identifikaci látky. Tímto procesem je možno dosáhnout detekce sledovaných látek s vysokou citlivostí a selektivitou.

Firma GE Ion Track vyrábí několik přístrojů které jsou určeny pro detekci a identifikaci drog a výbušnin a princip jejich funkce je založen na ITMS technologii. Jedná se o přenosný přístroj **ITEMISER3** – detektor částic, který je prvním detektorem na světě ve své kategorii, jež umožňuje současnou (duální) detekci a identifikaci drog a výbušnin při odběru jednoho vzorku. Dále se jedná u ruční přístroj **VAPORTRACER2** – univerzální přístroj s vysokou citlivostí, který umožňuje detekci a identifikaci mikroskopických stop drog nebo výbušnin. Přístroj může detekovat jak částice (s využitím desorpční jednotky), tak i výpary podezřelých látek. Pro kontrolu osob je navržen přístroj **ENTRYSCAN3**, který též umožňuje současnou (duální) detekci a identifikaci drog a výbušnin při jednom průchodu kontrolované osoby.

Všechny zmíněné přístroje detekují následující drogy: Metamfetamin (METHAM), EDME, MDMA, kokain, tetrahydrocannabinol (THC), heroin, morfium, efedrin a další. Z výbušnin detekuje trinitritoulen (TNT), nitroestery (PETN, nitroglycerine, ethylene glykol dinitrate), amonium nitrate (AM_NO3) a dále i plastické trhaviny jako RDX (C4), Semtex, PETN a HMX a další. Přístroje s možností duální detekce též umožňují detekci a identifikace následujících látek jako jsou barbituráty, sulfat amphetaminu, tricycloacetone peroxide (TATP) a bezdýmny střelný prach. Tyto látky je možno detekovat a identifikovat pouze v duálním módu detekce.

Přístroje též umožňují do knihovny detekovaných látek přidávat další substance.

Popis přístrojů:

ITEMISER3

Parametry přístroje:

- Detektor částic
- Duální detekce drog a výbušnin při jednom odběru vzorku.
- Tři volitelné módy detekce (drogy, výbušniny a duální)
- Kromě běžných drog a výbušnin i detekce a identifikace barbiturátů sulfat amphetaminu, tricycloacetone peroxidu(TATP) a bezdýmného střelného prachu
- Odběrné podložky pro vícenásobné použití s dlouhou životností
- Bezúdržbový samoregenerující vysoušeč
- Operační systém Windows, rychlé bootování, ukládání dat na pevný disk

- Porty: Ethernet, IrDa a RS232
- Dotyková obrazovka s komunikací s uživatelem v libovolném jazyce
- Přenosný, se sklopnou obrazovkou – hmotnost 12 kg
- Napájení 230 V AC, spinací zdroj napájení, 12 V DA napájení přes cigaretový adapter, vestavěná baterie s možností až 60 minutového provozu
- 3,5“ disketová jednotka

Popis přístroje:

ITEMISER3 je přístrojem pro příští generace, neboť se jedná ve světovém měřítku o první stolní/přenosný přístroj, který umožňuje současnou detekci a identifikaci stop podezřelých látek jako jsou drogy a výbušniny průběhu maximálně 10 sekund

Technologie ITMS, která prokazatelně překonala konvenční IMS (Ion Mobility Spektrometry) ionizující účinností a citlivostí na základě patentovaného spouštění iontů byla rozšířena o vysokorychlostní přepínací technologii, která umožňuje identifikaci poloh maxim jak pozitivních, tak i negativních iontů. Na rozdíl od ITMS technologie, konvenční IMS detektory jsou omezeny pouze na jeden mód při jednom odběru vzorku. Z tohoto důvodu je zjišťování drog a výbušnin pomocí jednoho

přístroje založeném na IMS technologii složitě a časově náročné.

Rozsáhlé využití počítačových technologií a GE IT programového vybavení umožnilo konstrukci přístroje ITEMISER3, který nevyžaduje uživatelský zásah či interpretaci. Z tohoto důvodu se může obsluha koncentrovat jen na získání vzorku stop drog nebo výbušnin. Operátor pouze otře povrch podezřelého předmětu o kterém se domnívá, že je kontaminován stropovými zbytky, dále vloží vzorkovací podložku do otvoru v detektoru. Vložením podložky je automaticky spuštěn měřicí a zpracovatelský proces. V průběhu 10 sekund je na obrazovce zobrazen výsledek detekce a identifikace.

Přístroj ITEMISER3 je velmi lehký a tudíž dobře přenosný, jedná se o první stopový detektor na světě, který současně umožňuje detekovat a identifikovat jak drogy, tak i výbušniny. Současné testování drog a výbušnin též umožňuje spolehlivost detekce látek, jako je TATP nebo bezdýmny střelný prach. Vzhledem k tomu, že teroristické síly využívají drogy pro své financování, je schopnost duální detekce klíčovou výhodou. Současně je velmi výhodné zkrácení času měření na kontrolních stanovištích.

Kombinace ITMS technologie s unikátním polopropustným membránovým filtrem blokuje kontaminaci přístroje nežádoucími látkami. Z tohoto důvodu může přístroj ITEMISER3 pracovat i v prašném a vlhkém prostředí nepřetržitě 24 hodin denně.

VaporTracer2

Parametry přístroje:

- Detektor výparů a částic
- Výjimečná citlivost na drogy a výbušniny
- Detekuje všechny základní drogy nebo výbušniny
- Dobrá funkce v prachu a ve vlhku
- Vícenásobné použití odběrných podložek
- Automatická kalibrace
- Vlastní diagnostika
- Nejcitlivější systém pro detekci výparů
- Přední desorpční jednotka pro analýzu částic
- Podložky pro odběr vzorku stejné jako u ITEMISER3
- Možnost detekce více látek z jednoho odběru
- Velmi lehký - 3.2 kg
- Napájení 230 VAC 50/60Hz; 12 V DC 1.5 nebo 6-hodinová baterie, auto adapter

Popis přístroje

VaporTracer2 je velmi lehký pro celodenní používání, je velmi všestranný pro optimální detekci velkého rozsahu pašovaných látek.

VaporTracer2 je ruční detektor drog nebo výbušnin, založený na nejnovějších technologiích. Využívá patentovanou technologii ITMS a je navržen na základě požadavků bezpečnostních sil, pro které je podstatná rychlá a přesná analýza. Významná vylepšení přístroje VaporTracer2 rozšířila jeho schopnosti a zvýšila výkonnostní standard ručních stopových detektorů. Klíčový byl vývoj desorberu, který je možno připevnit na vstup detektoru. Tento desorber nejenom, že zlepšil detekci výparů, ale umožnil i výbornou stopovou detekci částic.

Přístroj VaporTracer2 umožňuje rozdílné možnosti detekce. Každá aplikace, stejně jako každá podezřelá látka, vyžaduje optimální odběr vzorků. Přístroj může nasávat výpary stop

pašovaných látek, stejně jako analyzovat neviditelné částice, které byly odebrány otěrem podezřelého povrchu odběrnými podložkami z kůže, zavazadel, automobilů, kontejnerů, lístků, identifikačních karet, atd.

Metoda otěru pracuje dobře pro analýzu heroinu, marihuany a PETN. U látek jako je dynamit, nitroglycerin a metamfetamin je lepší detekovat metodou výparů, které jsou uvolňovány z trhlin nebo malých otvorů kontejnerů nebo balíků, ve kterých jsou uloženy. Z hlediska práce kontrolních a bezpečnostních složek, kdy je důležitá rychlost a přesnost detekce, je velmi lehký přístroj VaporTracer2 neuvěřitelně univerzální, neboť umožňuje stopovou detekci jak výparů, tak i mikroskopických částic, které byly zachyceny na podložku

otěrem povrchu.

Přístroj VaporTracer2 využívá stejnou detekční jednotku a operační systém jako přístroj ITEMISER3, a stejné vícenásobně použitelné podložky. Technologie ITMS a unikátní polopropustný membránový filtr umožňuje široké použití detektoru v prašném a nečistém prostředí.

EntryScan3

Parametry přístroje

- Stopový detektor drog a výbušnin pro kontrolu osob.
- Duální detekce drog a výbušnin při jednom průchodu.
- Tři volitelné módy detekce (drogy, výbušniny a duální).
- Kromě běžných drog a výbušnin i detekce a identifikace barbiturátů sulfát amfetaminu, tricycloacetone peroxidu (TATP) a bezdýmného střelného prachu.
- Unikátní, patentovaný systém odběru vzorků, který využívá teplotu lidského těla, kdy částice díky teplotě těla stoupají vzhůru.
- Vlastní diagnostika a indikátory údržby přístroje.
- Dotyková obrazovka s možností výběru libovolného jazyka.
- Možnost vzdáleného monitoru.
- Vizualní a zvukové instrukce při kontrole osob.
- Využívá patentované technologie ITMS, která je stejná i u přístrojů ITEMISER a VaporTracer.

Popis přístroje

Nový, revoluční průchozí rámový detektor umožňuje neinvazivní kontrolu osob, zda neukrývají, či se nedostali do kontaktu s drogami nebo výbušninami. Přístroj EntryScan3 využívá stejnou patentovanou metodu ITMS jako přenosné a ruční detektory firmy GE IT. Mikroskopické stopy kokainu, heroinu, marihuany i MDMA (extáze), stejně jako výbušnin C4, Semtexu, nitroglycerinu, PETN, RDX a TNT mohou být velmi snadno detekovány a identifikovány neobtěžujícím způsobem. Přístroj automaticky informuje každou osobu při kontrole programovatelnými vizualními indikátory při vstupu do rámu. Po vstupu osoby do rámu, výpary a částice z jejich těla díky přirozené teplotě stoupají vzhůru, kde jsou nasávány do detektoru. Zde je odebrané stopové množství analyzováno ITMS detekčním systémem na přítomnost drog a výbušnin. Sběrný mechanismus se skládá z vysoce účinného jednostupňového předkoncentrátoru, který zachycuje výpary a částice ze vzorku a uvolňuje je do detekčního systému, kde jsou selektivně analyzovány ITMS detektorem. Po ukončení detekčního cyklu přístroj EntryScan3 informuje osobu o možnosti výstupu z rámu. Přístroj EntryScan3 obsahuje zjednodušené

řízení a indikaci, což zvyšuje vysokou průchodnost a rychlost systému a dále umožňuje i jednoduchou obsluhu a kontrolu celého systému. Vestavěný počítačový systém umožňuje sběr dat z detektoru a možnost síťového propojení pro dálkové zobrazování a sběr a archivaci dat. Jedná se o ideální doplňkový systém pro rentgenové systémy a rámové detektory. Malé množství pohyblivých částí v systému snižuje hlučnost systému, redukuje hmotnost a zvyšuje dlouhodobou spolehlivost.

Aplikace detektorů drog a výbušnin:

Celní a hraniční kontroly:

Celní a pohraniční orgány jsou přetíženy množstvím drog, které jsou pašovány do, ze a přes jejich zemi. V důsledku útoku z 11. září 2001 a se zvýšeným nebezpečím terorismu byly celní a hraniční úřady donuceny podrobněji monitorovat a omezovat obchod s výbušninami a teroristické aktivity. S využitím přístroje ITEMISER na letištních celních kontrolních pracovištích a podobných cestovních terminálech je možno účinně lokalizovat a identifikovat ilegální dovoz drog a výbušnin do země, ale jedná se i o efektivní prostředek pro omezení pašování a teroristických aktivit. Neomezené zdroje překupníků, kombinované s mezinárodními vztahy, chudobou, nezaměstnaností a denním překračováním hranic studenty, turisty nebo emigranty vytváří též další příležitost pro ilegální přepravu drog nebo terorismus. Vozidla i kontejnery s nákladem jsou výbornými kandidáty pro kontrolu stopovým detektorem VaporTracer2.

Vězení:

Možnost detekce mikroskopických částic umožnila, aby všechny uvedené přístroje byly používány v řadě rozdílných aplikacích, které umožňují zabránit vnášení drog a výbušnin do vězení. Možnost kontroly jednotlivých osob před vstupem do návštěvních místností, kontrola cel a poštovních zásilek jsou některé z několika způsobů, které umožňují odpovědným osobám detekovat a identifikovat přítomnost drog v jejich objektech, neboť doposud nalezne cestu do těchto zařízení velké množství drog. Statisticky je dokázáno, že jsou drogy vnášeny zejména návštěvníky, kteří jsou k tomu donuceni odsouzenými. Pokud se věznice rozhodne pro začlenění stopového detektoru do jejich protidrogové strategie, musí mít dokonalou znalost možností a schopností této technologie. Částečně musí chápat důsledky pozitivního poplachu a další postup. Důležitá je též kontrola poštovních zásilek, neboť do vězení mohou být zasílány dárky, které jsou vyrobeny z drogového materiálu, ale vypadají jako zcela normální dárky i pro zkušeného úředníka. Stopovým detektorem je možno takové podezřelé materiály identifikovat. Zároveň je možno kontrolovat poštu osob, které v minulosti přišla do kontaktu s drogami.

Dopravní bezpečnost:

Detektory drog a výbušnin firmy GE IT umožňují podstatné zvýšení bezpečnosti a zabránění nebezpečí výskytu teroristických bomb v letadlech a dalších dopravních systémech na které je možno předpokládat útok teroristů. Je známo, že v případě letecké bezpečnosti bomby a výbušniny jsou dopravovány příručními zavazadly, nákladem, přepravovanými osobami, nebo ukryty v leteckých dodávkách. Všem výše uvedeným možnostem útoků lze dobře zabránit bezpečnostními systémy stopové detekce drog a výbušnin, zejména využitím bateriemi napájeným přístrojem VaporTracer2. Ruční detektor výparů je velmi vhodný i pro kontrolu odložených nebo podezřelých zavazadel. Bateriové napájení detektoru umožňuje jeho přenos ke kontrolovanému objektu a jeho rychlou bezdotykovou kontrolu.

Vojenská bezpečnost:

Kontrola automobilů, dílů a jednotlivých osob zda nevnáší výbušniny při vstupu na loď, letadla, nebo do vojenských a strategických objektů je jedním z nejefektivnějších způsobů, jak zabránit teroristům v dosažení jejich cílů. Vozidla, oděv, kufry, příruční zavazadla, kabelky nebo jakékoliv objekty které vstupují do bezpečnostních zón mohou být zkontrolovány s vysokým stupněm důvěrnosti při využití stopového detektoru výbušnin. Vzhledem k tomu, že zasílání poštovních bomb jsou jednou z preferovaných metod teroristů, kteří se rozhodli nedoručit bombu osobně, je velmi důležitá možnost kontroly podezřelých příchozích poštovních zásilek na přítomnost výbušnin. Se stopovým detektorem je možno během několika sekund kontrolovat dopisy, balíčky, zavazadla nebo palety libovolného tvaru a rozměru na přítomnost výbušnin.

Bezpečnost strategických objektů:

Kontrola vozidel na přítomnost výbušnin před vstupem do budovy nebo uzavřeného objektu je určitě nejúčinnější možností, jak zabránit průniku do strategických objektů. S využitím přístroje Itemiser3, který je umístěn u vchodu do objektu je možno kontrolovat vozidla, zavazadla osob nebo libovolné další předměty. S využitím přístroje EntryScan3 je možno efektivně kontrolovat i jednotlivé osoby při vstupu. Přístroj VaporTracer2 je možno velmi efektivně využít při kontrole výparů, které jsou uvolňovány výbušninami zabalenými ve vozidle. Důležitá je i kontrola ochrany a obsluhy strategických objektů, jako jsou např. jaderné elektrárny, zda nepřicházejí do styku, či nepobírají návykové psychotropní látky – drogy.

Státní kontrola (Law enforcement)

Stopová detekční technologie je další vítanou možností při protidrogové prevenci pověřenými organizacemi a bezpečnostními agenturami. Jedná se o univerzální technologii, která, pokud je používána dobře vyškolenou obsluhou, je velmi efektivní a spolehlivou při kontrolních procedurách.

DROGOVÉ SUBKULTURY

Miloš VANĚČEK, NPC

PUNK

„PUNK“ - toto slovo je známé v angličtině asi od 16. století. Jako podstatné jméno označuje pouliční děvku či submisivního homosexuála, jako přídavné jméno znamená „zkažený“, „ničemný“, „bezcestný“.

Punk je projeven snahy městské mládeže o autenticitu a přirozenost ve svém cítění a projevu. Mládež prožívala a svým způsobem i dnes prožívá odcizení ve společnosti, ve které žije a cítí potřebu vyjadřovat se pomocí autonomního životního stylu, který by nahrazoval jejich skutečné pocity, problémy a společenskou odlišnost.

Punk doposud nejradikálněji se všech skupinových životních stylů vyjádřil odcizenost před dominantním světem a současně i odlišnost této konkrétní společenské skupiny. Punk byl alespoň ve svých počátcích, hnutí programově nesentimentální. Jeho grimasou byl našťvaný nebo výsměšný škleb, univerzálně použitelným gestem prostředník, vystrčený jako znamení, co vy mě všichni můžete. Položíme-li otázku proč vznikl u určité skupiny mládeže naprosto odlišný, protikladný světový názor tak odpověď nám pomůže nalézt citát B. Pascala: „Pro člověka není nic tak nesnesitelného, jako být v naprostém klidu, bez vášně, bez zájmu, bez rozptýlení, bez úsilí. V té chvíli pocítí svou nicotu, svou opuštěnost, svou nedostatečnost, svou závislost, bezmoc, svou prázdnotu. Okamžitě se z hloubek jeho duše vynoří nuda, sklíčenost, smutek, hořkost, nespokojenost, zoufalství“.

Mládež, která se obrátila k punku s nadějí, že s jeho pomocí vyřeší své problémy, tedy nezaměstnanost, rasismus, nebezpečí světového konfliktu se pokouší dostat nad subjektivně pocíťovanou „svou nicotu, svou opuštěnost, svou závislost, bezmoc, svou prázdnotu“ pomocí šoku ve svém okolí. Provokovali vším, co lze k provokaci použít. Punker tedy říká: „Nevím co chci, ale vím jak to dostat“. Okolí mu odpovídá: „Jak to zase vypadáš, to se nemůžeš pořádně obléct?“ Punk, především punk anglický, projevoval od samého počátku téměř morbidní sklony k dekadenci a perverzi. Při jevištní prezentaci své tvorby však evidentně vyzdvihoval vitalitu, houževnatost a odolnost mladé generace.

V londýnské King's Road 430 je dodnes jeden z nejslavnějších butiků. Založil ho v polovině sedmdesátých let Malcom McLaren a Viviana Westwoodová; dali mu jméno SEX. Prodávali v něm výbavu pro Teddy Boy, jakýsi předobraz punkové módy. Aby své zboží McLaren co nejlépe zpropagoval, rozhodl se založit kapelu – tak vznikli SEX PISTOLS.

Nenáviděli co se dalo nenávidět. Jak pravil Johnny Rotten: "Nevím co chci, ale vím jak toho dosáhnout. Zničit všechno." Problém je, že začali sami u sebe. Tolik se nenáviděli.

Když budeme chtít pojmenovat kořeny vzniku Sex Pistols, musíme nutně zabrousit do společenského klimatu poloviny sedmdesátých let, abychom našli živnou půdu. Dobový tisk budiž důkazem, že anglická společnost prožívala objektivní krizi, která se bezprostředně dotýkala mládeže. V té době utrpěla spoustu porážek a zklamání, ať už jde o klesající počet pracovních míst, krizi hudebního průmyslu či zahořknutí z toho, kam až to nedotáhly máničky ze sedmdesátých let, které se vzbouřily proti předešlým generacím, ale nedovezly prohnitou drogovou káru dále, než k výstřednostem a zničení sebe sama. S důsledky se ti méně výbojní vyrovnávali pěknou řádku let.

NEW AGE

Historie poutníků New age začíná až poté, co z „černého srdce“ Londýna, ze čtvrti Camden Town, byli vystěhováni ti, kteří zde bydleli neoprávněně. Jejich exodus sledoval tisk i úřady.

Bláznivě pomalovaní pouliční rváči, unavení potyčkami s autoritami, už správně pochopili, že jejich skuteční nepřátelé jsou úřady a policie, ne „děti květin“. Tito drsní propagátoři hesla „No futre“, není budoucnosti, souzněli s myšlenkou „Peace and Love“, míru a lásky, a také se spiritualismem New age. Výsledkem byla pozoruhodná směsice potetovaných bytostí s dlouhými vlasy nebo s dredy, v košilích s batikovými vzory, ve vyšíváných šatech doplněných koženými amulety. Poutníci New age, rozhodnutí žít v souladu s přírodou, se při hledání spirituality uchýlovali k drogám přírodním, marihuaně a hašiši. Z těchto důvodů také upřednostňovali textilie z přírodních vláken.

New Age - „Nový věk“ je široký myšlenkový směr, někdy označovaný jako „hippiovské myšlení v posthippiovském věku“. Jeho cílem je duchovní povznesení, rozvinutí lidského myšlení a jeho skrytých sil, prohloubení schopnosti lidí nejrůznějších ras, náboženského přesvědčení, politických a kulturních názorů, žít vedle sebe ve vzájemné harmonii. Na rozdíl od různých apokalyptických vizí, New Age vidí budoucnost lidstva optimisticky. Jeho stoupenci tvrdí, že do naší doby se již promítá začátek nového období lidských dějin, v němž bude přibývat harmonie, míru, mezilidského přátelství a sounáležitostí s přírodou. Toto pozitivní myšlení o nejbližší budoucnosti lidstva se rozšířilo z Kalifornie prakticky do celého světa. Hnutí soustředěné okolo New Age v sobě zahrnuje množství organizací, institucí, sdružení a skupin a přímo i nepřímo zasahuje do nejrůznějších oblastí lidského života.

Stoupenci New Age usilují o změnu lidského myšlení a to u jednotlivce i v celosvětovém rozměru. Je třeba procitnutí, jež se má uskutečnit probuzením skrytých psychických sil člověka. K tomu může sloužit řada multikulturních aktivit opřených o astrologii, šamanismus, psychedelismus, východní náboženství, meditační techniky, telepatické kontakty s dávno zemřelými „mistry“, nejrůznější psychologické přístupy, vedoucí ke změně osobního vědomí, syntetizéry, videohry, počítače, internet, virtuální realita apod.

Spojujícím prvkem těchto různorodých přístupů je *spiritualita*, vnitřní duchovní spřízněnost. Na prahu třetího tisíciletí se shodné duchovní proudy šíří v původně silně roztržtých a různorodých oblastech kultury. Tradiční náboženské směry a kulturní prvky přicházející z nejrůznějších orientálních kultur získávají popularitu v kulturním prostředí západní mládeže, stírají se rozdíly mezi kulty a kulturou, pop-kultura proniká do náboženských rituálů a náboženské rituály do pop-kultury, stírají se rozdíly mezi sakrálním a profánním, tradiční přírodní šamanismus získává digitální dimenze aj. To, co zůstává nezměněno, je vnitřní obsahová spřízněnost, která tvoří základ i nástroj vybudování budoucí harmonie ve vztazích člověka s člověkem a člověka s přírodou.

Je to právě filosofie New Age, která oprašuje původní myšlenky beat generation, aby je znovu předložila svým vyznavačům, oděné do novodobého industriálního hávu. S nimi přichází i renesance psychedelismu.

NÁVRAT ARCHAISMU

Podobně jako hippies, i stoupenci alternativních směrů více či méně spojených s filosofií New Age se ve svém hledání nových přístupů k životu obracejí k přírodním a starověkým kulturám. V jejich výrazovém rejstříku se často objevují výrazy jako pohanství, šamanismus, magie, mysticismus, trans ...

Často užívaným nástrojem při zpracování archaických motivů je moderní technika jako jsou videa, syntetizéry, počítače, internet.

Novodobí pohaní, odmítají poklidné rozjímání a meditaci, jejich náboženská hnutí, jako např. Wicca, hledají kreativní a expresivní vyjádření vycházející ze starých tradic evropského a neolitického folklóru. Vysokou popularitu získávají např. keltské kulty a rituály. Hledání keltských kořenů je značně rozšířené i u nás. Důraz je přitom kladen na vnější efekt.

Jednotlivé kulturní prvky a symboly jsou v této souvislosti často využívány bez ohledu na vnitřní obsah a souvislosti. Magický a kulturní chaos podporují nejrůznější polovědecké a nadpřirozené teorie.

Šamanismus

Další cestou duchovního obrození v alternativních kulturách je návrat k hodnotám přírodních národů. V této souvislosti si značnou popularitu získává *psychotropní šamanismus*, tedy šamanské praktiky vycházející z užívání drog. Psychologa Timothy Learyho nahrazuje v roli „kulturního guru“ etnobotanik, filozof, historik a vizionář Terence McKenna. **Ten užívání psychedelik prohlašuje za součást přirozených práv lidstva, za nástroj jeho duchovního povznesení. „Rveme zem na kusy, vyplivujeme své toxiny - a celá planeta na to reaguje. Psychedelika sehrají hlavní roli v procesu uvědomování si toho, co se to tu vlastně děje“, tvrdí McKenna ve svých knihách a projevech (McKenna, T.: Sacred plants and mystic realities“, the Archaic Revival, San Francisco 1991, s. 249)**

Mezi hledači pravd v prostředí přírodních národů dosahuje proslulosti antropolog *Carlos Castaneda* se svým „Učením dona Juana“ - alegoricko-etnologickými knihami o užívání drog v šamanských praktikách mexických indiánů Yaqui. Šamanismus je v tomto kontextu chápán jako cesta, jíž je možné překročit hranice normální skutečnosti a tím vnést nové prvky, nové impulsy do vnímání světa, znovunalézt kontakt s přírodou. V prostředí myšlenkových proudů západní civilizace tak dostává silný mesianisticko – ekologický náboj. Překračování normální skutečnosti je chápáno jako součást daleko širšího kontextu a je zaměřeno na pomoc celému lidstvu. „Osvícenost šamanismu spočívá ve schopnosti ozářit to, co jiní vnímají jako temnotu, a pak se vydat na cestu i za ostatní, kteří jsou dnes už nebezpečně blízko ztráty svého duchovního pouta se všemi svými příbuznými, s rostlinami i zvířaty žijícími na staré dobré Zemi“, tvrdí M. Harner v knize „Šamanova cesta“ (San Francisco 1980). „Každý, kdo má dost odvahy, aby se podíval skutečnosti do tváře, musí dnes uznat, že porušení ekologické rovnováhy způsobené drancováním přírody už přerostlo do autonomních procesů, které se zcela vymkly kontrole i těch čarodějových učňů, kteří je původně rozpoutali.

Každé rozumné řešení této situace musí vyjít z pochopení skutečnosti, že „žádná část celku nemůže kvést na úkor jeho ostatních částí, aniž by přitom nezničila celek“. Řečeno stručně, to vše může být shrnuto pod pojem krize vědomí, krize naší společné schopnosti a ochoty vnímat sebe samy jako satelity systému sil, který přesahuje naše normální vnímání. A jestliže naše vědomí je patologicky deformováno ve způsobu, kterým vnímáme skutečnosti, představuje to výzvu pro nás všechny, kteří si to uvědomujeme, abychom se pokusili nalézt nové vzorce chování, nový způsob, jak sebe sama vnímat v toku času a událostí.

Šamanské kultury vždy samy sebe vnímaly uvnitř prostoru transcendentální reality, kterou jsme my opožděně akceptovali pod názvem „rozšířené vědomí“. Ačkoliv my tyto kultury vnímáme jako „primitivní“, jejich, většinou kmenová společenství, si uchovala způsob vnímání skutečnosti, který jsme my, ke své vlastní škodě, ztratili. Příslušníci těchto kultur nevnímají sami sebe jako něco odlišného od prostředí a za svou moudrost vděčí vhlédům, navozeným psychotropními rostlinami...

... V současné době potřebuje lidstvo při své plavbě oceánem života tak zoufale vylepšit své navigační schopnosti, že nesmí vynechat žádnou možnost, která by tento proces urychlila. **Drogy měnící vědomí jsou možná hodně drastický prostředek, ale co je drastičtějšího, než problémy, které v současné době ohrožují planetu? Doktoři většinou neváhají s předepsáním léku pro nemocné tělo. Proč tedy váhat s předepsáním léku duši, zvláště je-li v**

sázce přímo naše přežití“ dodává Jim DeKorne v knize „Psychotropní šamanismus“ (Praha 1997).

Hledání „nových forem vědomí“ přineslo renesanci zájmu o halucinogeny, jako jsou halucinogenní houby.

Užívání drog se v kontextu psychotropního šamanismu stává prostředkem nápravy společnosti - ne-li záchrany lidstva. To jsou imperativy, které mládež zejména v adolescentním věku neobyčejně silně oslovují - jsou součástí jejího naturelu. Je očividné, že vedle takovéto ideologicky podložené argumentace je u nás značně rozšířené mentorování školských lektorů a zdravotních pracovníků o škodlivosti drog pro lidský organismus v rámci preventivních protidrogových programů neúčinné, ne-li směšné.

Moderní primitivismus

Vnější znakem návratu archaismu nejrůznější úpravy těla spojované s „primitivními“ kulturami - tetování (*tattooing*), propichování (*piercing*), cejchování (*branding*), umělé zjizvování (*scarification*). Termín „moderní primitivismus“ zavedl v roce 1978 Fakir Musafar, považovaný za duchovního vůdce - šamana nového hnutí. Moderní primitivové obhajují návrat předkřesťanských idejí, které prováděly objevování duchovna prostřednictvím těla (to je považováno za cestu k poznání spirituality). Jejich hnutí dosáhlo vrcholu koncem 80. let, kdy byla publikována kniha „Moderní primitivové“. V knize byly kombinovány fotografie ozdobných a duchovních úprav těla z moderních a primitivních kultur. Kniha měla obrovský úspěch.

Zejména móda tetování a piercingu se značně rozšířila v prostředí subkultur mládeže. Podobně je tomu i v případě *dreadlocks* - „desivých chumáčů“ - copánkovité úpravy vlasů, spojené s afro-karibským náboženstvím *Rastafarianů*. Tyto prvky bývají zejména starší generací univerzálně spojovány se zneužíváním drog a problémové mládeže. To může i nemusí být pravda. Mnohem častěji se dnes totiž jedná o módu, o snahu mladých lidí odlišit se od konzumního proudu, nalézt vlastní identitu v odlišnosti. Vnější projevy jako je styl oblékání, barva vlasů či piercing ani zdaleka ještě nemusejí signalizovat příslušnost k určité subkultuře či asociální jednání.

Futuristické technologie

Archaistický revival (návrat) na první pohled paradoxně sdílí scénu s rychle se rozvíjejícími moderními technologiemi. Počítačová technika a virtuální realita dává nový rozměr nejrůznějším mytologickým imaginacím, vize o vytvoření umělé inteligence a internet podněcují spekulace o digitální rekonstrukci narušeného lidského vědomí, syntetizéry a elektronické hudební nástroje otevírají nové možnosti v moderní hudbě a stimulaci vědomí. Z tohoto podhoubí se formují nové ideologie, nové myšlenkové a kulturní směry. Ty se rychle šíří prostředky globální masové komunikace. Extáze, mysticismus, primitivní symbolismus, synkretismus a masovost se stávají hlavními znaky kulturních projevů moderní doby.

Rozvinuté technologie 90. let umožňují rychlou komunikaci a práci s daty. Problémem ovšem zůstává, jaká by tato data měla být, jaký by měl být jejich vnitřní obsah, jejich poselství. Zejména 90. letech proto dochází k renesanci zájmu o UFO a fenomén mimozemských civilizací. Obrovský rozmach zaznamenává literární žánr sciencefiction. Americký seriál o tajemných jevech a návštěvnících z vesmíru mezi námi „Akta X“ se stává kultem. „Pravdivé“ příběhy o mimozemšťanech a vládách, které utajují kontakty s nimi, se stávají téměř součástí lidového folklóru. Stejně kultovní záležitostí s milióny „trekkerů“ se stává sci-fi seriál „Star Trek“, poznamenaný řadou prvků New Age, či britský „vesmírný“

sitcom „Červený trpaslík“. Myšlení školních dětí zpracovávají „Strážci vesmíru“. Jinou variantou „duchovního naplnění“ a reakcí na přetechizovaný svět se stává využívání archaických prvků. Příznačné přitom je, že tyto prvky jsou v často poskládány vedle sebe bez ohledu na původ či historické souvislosti. Digitální svět klade rovnítko mezi minulost a budoucnost, mezi transcendentální a přísně materiální. Symbolické a mytologické prvky z nejrůznějších dob, a kultur vedle sebe řadí často pouze na základě povrchní podobnosti. Objevuje se žánr fantasy se zmytologizovanými superhrdiny a barvitými pseudosvěty. Literatura žánru fantasy si získává milióny příznivců po celém světě; jejich popularitu dále zvyšují filmy a seriály typu *Barbar Conan*, *Herkules* či *Xena: Princezna válečnice*.

Někteří specialisté na drogovou problematiku se domnívali, že to budou právě moderní interaktivní technologie - počítačové hry, video, zaujetí virtuální realitou či internet - které vytlačí z centra zájmu mládeže drogy. Zároveň varovali před nadužíváním těchto nových fenoménů a vytvářením nových forem psychické závislosti na nich. Tyto předpovědi se však nevyplnily. Drogy si našly i v novodobém kulturním prostředí své místo. Nositelem jejich nového lavinovitého šíření se stala taneční subkultura.

DROGOVÉ SUBKULTURY – ACID HOUSE, TECHNO

Co vlastně dnešní mládež hledá? Co díky extázi prožívá?

Na tanečních zábavách v „rave-klubech“, při poslechu technohudby a v „house-klubech“ se o víkendech scházejí tisíce mladých lidí. Jednotvárná, rytmická hudba se střídá s citovými, pomalými dojemnými ploužáky. Atmosféru podbarvují světelné blesky, různé efekty, stroboskopické světlo a laserové show. Mladí tancují, tancují a tancují, rozhazují rukama, křičí. Celé hodiny, celé noci.

Večírek nekončí, jede se dál a dál a dál. Nelze přestat, nesmějí přestat. Zábava pokračuje, trvá skoro 24 hodin.

Mohu a smím dělat co chci. Všem je to úplně jedno. Mohu ležet na zemi, stát na hlavě, všechno je o.k. Při tanci neexistují taneční kroky, neexistují pravidla. Každý si může dělat co ho napadne.

Nechávám se unášet bez cíle, nevím kam. Mohu vzlétnout ke hvězdám a na všechno se vykašlat. Pluji jako na oblaku, pomalu jako na měsíci. Hrozně mě to sem táhlo, jsem tak šťastný. Jsem jako v jiném světě. Ztrácím zábrany, projevuje se moje osobnost. Cítím se lépe, jsem svobodný, bez zábran, hudba proudí v mém těle. Prožívám extázi z pohybu.

Extáze je klíč k euforii, radosti. Jsi mnohem přístupnější, objímáš lidi, které jsi předtím nikdy neviděl. Vycítíš, jestli ti je někdo blízký, poznáš jestli s tebou chce mluvit nebo ne. Zabýváš se druhými lidmi, aniž bys je utiskoval. S extází je člověk takový jakým by vlastně rád byl. Může se chovat podle svých představ a přání.

POČÁTKY

Acid house je hudebním vyjádřením označovaným jako The Rave Scene, jež má své počátky v Londýně v období vrcholného thatcherismu. Rave se stal synonymem anarchistické oslavy transu, vyprovokovaného zvilým rytmem house music a „svátosti“ zvané extáze. Původní značkou extáze bylo okřídlené srdce, symbol mystické lásky tančících dervišů. Tep lidského srdce synchronizovaný s rytmem andělských křídel. Hnutí dosáhlo během krátké doby takové obliby a takové šíře, že úřady se rozhodly k protiofenzivě zákazů a postihů. Rave však pokračuje dál. Taneční mánie za 50 kilowattového zesílení srdečního tepu doposud nezrozených embryí zachvátila generaci devadesátých let.

Od počátku osmdesátých let časopis *Encyclopaedia Psychedelica* předpovídal, že se hnutí Youth Culture stane epicentrem naprosto nové „posedlosti po vědomí“. Nikdo jiný než

youth culture – kultura mládeže – nemůže dominantní kulturu mutovat a začít šířit novou; nikoliv pouze nějaké nové hnutí, ale nový životní styl.

HUDBA ACID HOUSE

Název má spojitost s drogou LSD (acid), která se na party, ze začátku hodně užívala. Na drogách je založená celá scéna. Dobrou party dělá hojné množství drog – LSD, extáze, marihuana – čím je jich víc, tím je nálada lepší. K tomu hudba s tempem 80 úderů za minutu a více, tisíce divoce tancujících mladých, více laserů, zvukový systém o výkonu 50 000 Wattů, speciální efekty a je tu skutečně dokonalá forma zábavy.

Extázi si oblíbili stoupenci nechvalně známého indického gurma Bhagwana Rajneeshe. Když sanyasinové opustili svůj ašram v Oregonu, přinesli v polovině osmdesátých let extázi do Evropy. V roce 1987 vznikl na prázdninovém ostrově hippies Ibiza tzv. „rave-klub“. Extáze se připojila k LSD a hašiši, taneční večírky trvaly celé noci. Brzy nato se v Anglii začaly pořádat první taneční zábavy pod širým nebem nebo ve velkých skladištích.

120 taktů představuje tep srdce embrya v děloze matky. House je rychlejší vibrací pro rychlejší věk. Jenom představa 20 000 tancujících dervišů, kteří spolu tancují v rychlosti 120 úderů za minutu až do východu slunce dává úžasný pocit solidarity 20 000 lidí se stejným pocitem. Acid house spojuje a sjednocuje všechny kultury a nasampluje to nejlepší co se dá v nejrůznějších kulturách najít. V tom je její síla. Rockový dav se dívá směrem k pódiu a pasivně konzumuje děj, který se na něm odehrává. Houseový dav je jiný. Lidé se dívají jeden na druhého. Hudba je zpátky v rukou nebo spíše v nohou lidí. A tak 10 000 účastníků neuctívá žádnou hvězdu.

ZAPAŘIT A ZEMŘÍT

Klubová scéna, taneční párty a drogy k sobě všeobecně patří. Legenda praví, že samotný DJing vznikl přímo na základě účinků extáze. Požitkáři nadopovaní MDMA si chtěli prodloužit vrcholné okamžiky svých oblíbených fláků, takže jakéhosi diskdžokeje napadlo koupit dvě stejné desky a při konečné fázi kumulace kýžených okamžiků té první tam hodit tu druhou, na níž zvuková rozkoš teprve začínala. Nebyla to pochopitelně jen extáze a momentální poměr budivých a tlumících účinků v ní, ale i jiné chemické látky hojně užívané v době, kdy některý z žánrů klubové muziky zrovna vznikal. Souvislost například mezi old-schoolovým trip-hopem a tripem či hard-housem a speedy je poměrně zřejmá. Stejně tak zřejmé je, že za celým rozvojem masových tanečních akcí a kolotočem party, after party, after after party nestojí neudolatelné hudební nadšení davů. Ovšem nelze tvrdit, že party jsou jenom o drogách, protože řada lidí užívajících extázi atd. nejsou asociálové futrující se do bezvědomí chemikáliemi, ale používá drogu jen jako doplněk prohlubující momentální euforický zážitek.

Britská klubová scéna je obrovská. Její potenciál uživí superkluby s několikatisícovou kapacitou pořádajících party od pondělka do pondělka. Clubbing je standardní způsob zábavy britské mládeže a braní drog normální způsob relaxace pro zhruba milion z nich. Drogová paleta obsahuje kromě extáze kokain, ketamin, GHB, metadon. Podle průzkumů časopisu Mixmag jsou chemické koktejly stále divočejší a spotřeba drog rok od roku stoupá. Masová klubová scéna a masová konzumace drog způsobuje více kolapsů. První úmrtí v následku požití extáze bylo v Anglii v únoru 1992 a od té doby bylo zaznamenáno 22 úmrtí v souvislosti s tanečními parties.

PARTY SKONČILA, AFTERPARTY ZAČÍNÁ

Party skončila, venku se již rozednilo, na ulicích začíná běžný život. Tělo je stále ještě roztancované a mysl excitovaná – nadešel čas pro afterparty.

Afterparty je fenomen nerozlučně spjatý se současnou taneční kulturou. House party samy o osobě posunuly čas zábavy do pozdních nočních hodin. Clubbeři, kteří si noc chtějí opravdu užít, večer nejprve vyráží na preparty do příjemných barů s reprodukovanou hudbou, od jedenácté hodiny večerní až do páté, šesté ranní si užívají atmosféru party. Pro tvrdé jádro klubových paříčů s vypnutím zvuku v klubu noc ale nekončí – na řadu přichází afterparty. Není ale afterparty jako afterparty. Někteří clubbeři dávají přednost odchodu domů, kde si v kruhu kamarádů pořádají vlastní afterparty, jiní naopak upřednostňují tanec v klubech. Dobrá party nekončí před polednem druhého dne tvrdí clubbeři. Nejtvrdší kaliči podávají velice obstojné sportovní výkony když si uvědomíme, že tančí s menšími přestávkami třeba dvanáct hodin. Není třeba zakrývat, že drtivá většina lidí do sebe vpravila nějaké taneční drogy. Hudebně se afterparty většinou neliší od parties samotných, někteří DJs jsou schopni do lidí „hustit“ tvrdé techno ještě ve dvě odpoledne.

Předneseno 16. dubna 2004 v Benešově na VII. ročníku Fóra výchovy ke zdraví pořádaného KALOKAGATHÍÍ.

Literatura:

Bulletin NPC

DISKUZNÍ FÓRUM BULLETINU NPC

Problematika drog a drogových závislostí je velice složitá oblast. Její řešení není jednoduché. Jelikož závislost na drogách ohrožuje zejména mladé lidi, snaží se společnost udělat maximum proto, aby je před tímto rizikem varovala, případně aby snižovala rizika spojená s braním drog. Jedná se o multidisciplinární oblast, do které se snaží zasahovat řada jednotlivců i organizací. Některá stanoviska a postoje jsou reálné, některá vyjadřují spíš prodrogová řešení stávajícího stavu. I když některé názory a postoje nevyjadřují postoj a stanoviska Národní protidrogové centrály, stojí za to se s nimi seznámit. I proto jsme připravili tuto rubriku - DISKUZNÍ FÓRUM BULLETINU NPC.

*NÁZORY A STANOVISKA UVÁDĚNÁ
V NÁSLEDUJÍCÍCH PŘÍSPĚVCÍCH V DISKUZNÍM FÓRU
NEVYJADŘUJÍ STANOVISKA NEBO POSTOJE NÁRODNÍ
PROTIDROGOVÉ CENTRÁLY PČR.*

VDECHOVÁNÍ VÝPARŮ Z LEPIDEL — MŮŽE MI OPRAVDU UBLÍŽIT?

Mladí lidé se ptají...

Vdechování výparů z lepidel — Může mi opravdu ublížit?

„JE TO bezva — jako když se díváš na kreslené filmy.“ To říká třináctiletá Sveta¹ z Moskvy. Ale Sveta nebásní o nejnovějším filmu nebo videonahrávce. Popisuje svůj zážitek s jistou formou užívání drog, která je populární u mládeže na celém světě — vdechování výparů z lepidel.

Výpary z lepidel jsou však jen jedním z mnoha druhů látek, které někteří mladí lidé vdechují. Například v Británii časopis *Young People Now* píše, že jsou takto zneužívány osvěžovače vzduchu, podpalovače a „dvacet až třicet dalších běžných výrobků používaných v domácnosti“. K nim patří „spreje proti bolesti, leštěnky na nábytek a soupravy lepidel na zalepení píchlé duše“. Někteří mladí lidé dokonce vdechují výpary z látek používaných jako náplň do hasicích přístrojů! Odborníci proto často používají pro tento škodlivý, ale oblíbený zvyk přesnější názvy, totiž „zneužívání ředidel“ nebo „zneužívání těkavých látek“.

Ať už tito takzvaní čichači zneužívají lepidlo, nebo leštěnku na nábytek, jejich cíl je stejný. Jak uvádí jeden zdroj, chtějí „dosáhnout stavu, který se podobá opojení alkoholem“. Ředidla jsou levná a jsou dostupnější než tvrdší drogy, k nimž patří například kokain. Britský časopis *New Scientist* tedy informoval: „Ředidla jsou opět drogou chudáků, mládeže a vyděděnců: dětí ulice v Guatemale, obyvatel rezervací v Severní Americe a také mladých lidí v ubytovnách a noclehárnách v Británii.“ Někteří odborníci se domnívají, že v Británii každý desátý chlapec nebo dívka ve věku od třinácti do devatenácti let už vdechoval nebo vdechovala ředidla. A účinky vdechování těchto látek zdaleka nejsou neškodné.

Brožura *Drug Misuse* (Zneužívání drog) vysvětluje, že „vdechované výpary ředidla se vstřebávají plicemi a rychle se dostanou do mozku“. Ředidla působí na centrální nervovou soustavu a mohou, podobně jako alkohol, vyvolat přechodný stav euforie. U někoho mohou dokonce vyvolat rozmanité krátkodobé halucinace. Ne všechny jsou příjemné jako ty, které na začátku popisovala Sveta. „Viděl jsem spoustu krys,“ říká asi dvacetiletý David, který vdechoval výpary z lepidel, když mu bylo čtrnáct let. „Byly jich tisíce — z větších vylézaly malé. Myslel jsem si, že právě žerou mého kamaráda.“ Jeden mladý Japonec jménem Kazuhiko, který začal vdechovat výpary z lepidel, když mu bylo sedmnáct, vzpomíná: „Viděl jsem, jak se rozestupuje země a útočí na mě šelmy.“

Proč je tedy vdechování ředidel pro některé mladé lidi tak přitažlivé? Lee, který začal vdechovat výpary z lepidel, když mu bylo třináct let, říká: „Základním důvodem, proč to lidé dělají, je to, že chtějí utéci od skutečnosti.“ Ano, omámení ředidly představuje pro některé mladé lidi způsob, jak zapomenout na problémy. Jiní touží po vzrušení; myslí si, že děsivá halucinace je něco jako horor v kině. Irské ministerstvo zdravotnictví sděluje, že „k dalším příčinám patří zvědavost, tlak skupiny vrstevníků, snaha získat prestiž, snaha kompenzovat si nízkou sebeúctu nebo pocit nedostatečnosti“.

Náhlá úmrtí

Ať je vdechování ředidel přitažlivé čímkoli, je *smrtonosné!* V roce 1990 bylo v Británii příčinou 149 úmrtí. Někdy je smrt otázkou pouhých minut. Tomu se říká „náhlé úmrtí při fetování“. Rachel měla například ve zvyku nakapat si na rukáv opravný lak, který se používá při psaní na stroji, a ve škole jej vdechovat. Jednoho dne jej vdechovala při jízdě autobusem. Vystoupila z autobusu a upadla. Na chvíli se zvedla a znovu se zhroutila — byla mrtvá! Rachel bylo patnáct let.

Zvlášť děsivá je skutečnost, že ředidla tě mohou zabít, *už když to zkoušíš poprvé!* Re-Solv, britská dobročinná instituce zaměřená na boj se zneužíváním ředidel, informuje, že „mezi lety 1971 a 1989 se osmnáct procent všech úmrtí při vdechování ředidel týkalo lidí, kteří to zkoušeli poprvé“. Nejmladšímu, který zemřel, bylo teprve devět let. Stejně jako o zneužívání alkoholu i o zneužívání ředidel se dá říci, že uštkne „právě jako had a vylučuje jed jako zmije“. — Přísloví 23:32.

Čičači také mohou zemřít při nehodě, která je způsobena jejich omámením ředidly. Někteří vypadli z budov nebo se utopili. Jiní upadli do bezvědomí a udávili se vlastními zvratky. Další dokonce zemřeli proto, že ředidlo vdechovali s igelitovým pytlek přes hlavu; byli příliš omámeni, aby pytel odstranili, a tak se udusili. Ještě jiní uhořeli, když se ředidla vznítily.

Znečištění těla a jiná nebezpečí

Přestože tak drastické následky neutrpí každý, jeden odborník píše: „Ten, kdo pravidelně vdechuje ředidla, ví, že ‚znečišťuje‘ svůj organismus. Trpí bolestmi v hrudníku, ztrátou rovnováhy, bolestmi hlavy, ztrátou paměti a mnoha jinými příznaky. Málokdo to však přízná.“ Dříve citovaný Lee vzpomíná: „Takovou bolest hlavy jsem nikdy předtím nezažil.“ Organizace Re-Solv říká, že vdechování ředidel může také poškodit ledviny a játra, může přivodit duševní poruchy a vyvolat depresi.

Pak jsou tu mravní nebezpečí. Někteří čičači začali krást, aby mohli uspokojit svůj návyk. Nebo uvažuj o zprávě uveřejněné v japonském listě *Daily Yomiuri*: „Jeden ze tří mladíků obviněných z vraždy jisté dívky [řekl], že při vraždě neměl žádný pocit viny, protože v té chvíli byl pod vlivem [ředidel].“

Nakonec, zneužívání ředidel může vést k emocionální závislosti — adikci. „Z těch, kdo zneužívali ředidla, se asi deset procent lidí stalo chronickými čičači,“ uvádí skotský *Glasgow Herald*. To může člověka jen brzdit v citovém a duchovním růstu. Uvažuj o slovech Bible v 1. Korint'ánům 14:20: „Nestaňte se malými dětmi ve schopnostech porozumění, ale . . . staňte se dospělými ve schopnostech porozumění.“ Jak v tomto ohledu člověk roste? To Bible vysvětluje v listě Hebrejcům 5:14: „Hutný pokrm patří zralým lidem, těm, kteří používáním cvičili svou vnímavost, aby rozlišovali mezi správným a nesprávným.“ Závislý člověk nedokáže rozvíjet svou vnímavost. Místo aby se k problémům postavil čelem, snaží se jim uniknout pomocí drogového omámení. V časopise *Young People Now* se píše, že chroničtí čičači „uvízli v dospívání — nejsou schopni dojít k dospělosti“.

Nezkoušej to!

Možná znáš několik vrstevníků, kteří vdechování ředidel zkoušeli, a je jen přirozené, že jsi zvědavý. Ale Bible říká: „Očisťme se od každé poskvrny těla a ducha a zdokonalujme svatost v Boží bázni.“ (2. Korint'ánům 7:1) Proč experimentovat s něčím, co znečišťuje tvoje tělo nebo co působí, že ztrácíš kontrolu nad svou myslí, byť jen přechodně? Rada Božího slova „buďme střízliví“ je pro nás. (1. Tesaloničanům 5:6) Křesťan si svou drahocennou schopnost přemýšlet nekazí; naopak, moudře ji střeží. — Přísloví 2:11; 5:2.

Kazuhiko říká: „Lituji, že jsem s tím vůbec začal.“ Lee souhlasí: „Je to hloupost. Je to strašně nebezpečné.“ Ušetři si spoustu bolesti a smutku. Vdechování ředidel vůbec nezkoušej. Jednej tak, jak říká Bible: „Chytrý je ten, kdo uviděl neštěstí a pak se jde skrýt, kdežto nezkušený šli dál a musí trpět trest.“ — Přísloví 22:3.

Uplatňování této rady však nemusí být snadné. „Tlak skupiny vrstevníků“ je prý jednou z nejobvyklejších příčin toho, že mladí lidé padnou do léčky zneužívání ředidel. „Zájem o vdechování výparů lepidel ve mně vzbudil můj bratr,“ říká mladý David. „Mě do toho zasvětili kamarádi,“ dodává Kazuhiko. Ano, jak říká 1. Korint'ánům 15:33, „špatná společenství kazí užitečné návyky“. Proč bys měl svým vrstevníkům dovolit, aby ti zkazili

život? Náš nebeský Otec Jehova Bůh, nás nabádá: „Můj synu, snaží-li se tě svést hříšníci, nesvoluj.“ — Přísloví 1:10.

Jestliže na tebe někdo vyvíjí nátlak, abys užíval drogy, je moudré svěřit se rodičům. Mohou ti pomoci posílit tvé rozhodnutí, že drogy odmítneš. Na druhé straně, snad jsi v pokušení zkusit vdechovat ředidla proto, že cítíš tlak nebo že jsi zdrcen problémy. Daleko lepší úlevou od stresu bude, když si o svých problémech promluvíš s rodiči nebo s některým zralým dospělým člověkem, který se umí do druhých lidí vcítit. Potřebuješ vedení, ne únik za pomoci drog. K tomu, aby ses s problémy vypořádal, můžeš také využít daru modlitby. „Důvěřujte v [Boha] v každém čase,“ říká žalmista. „Vylévejte před ním své srdce.“ — Žalm 62:8.

Vdechování ředidel se možná zdá vzrušující, ale tvoje problémy nevyřeší. Opravdu, může ti zničit život. Buď chytrý. Ani to nezkoušej.

Poznámka:

Některá jména byla změněna.

Redakce Bulletinu Národní protidrogové centrály získala souhlas s přetištěním tohoto článku, který byl publikován v rubrice *Mladí lidé se ptají...* v časopise *Probud'te se!* ze dne 22. června 1994. Článek přetiskujeme proto, aby naši čtenáři měli přehled o širokém spektru názorů na řešení drogové problematiky. Časopis *Probud'te se!* vyjadřuje oficiální stanoviska Náboženské společnosti Svědkové Jehovovi.

ROSTLINNÉ DROGY II.

Miloš VANĚČEK, NPC

Rostliny byly a jsou pro člověka zdrojem živin, surovin, ale i léčivých látek. Rostlinné produkty ovlivňující psychiku představovaly důležitou pomůcku kouzelníků, šamanů, sehrávaly roli při kultovních rituálech. Ekonomická i faktická dostupnost těchto látek z nich dneska dělá lákavý zdroj požitků pro stále více zejména mladých lidí. Kromě nejznámějších konopí, durmanu nebo lysohlávek působí na psychiku řada dalších rostlin. Obtížné dávkování těchto drog vyvolává u uživatelů řadu nepříznivých účinků a nezdědka vede k intoxikaci uživatele. Pro aktivní prevenci je důležité znát zdroje přírodních drog nebo projevy po jejich požití.

DURMAN

Historie. Halucinogenní účinky durmanu byly známy jak ve Starém, tak v Novém světě. Například v Evropě se užíval spolu s dalšími drogami k výrobě mastí pro čarodějnické sabaty. V Novém světě byl považován za posvátnou rostlinu, s níž směla zacházet pouze pověřená osoba. Některé indiánské kmeny využívaly durman také k tzv. iniciačním obřadům.

Botanická charakteristika a rozšíření. Rod *Datura*, durman, je zastoupen asi 20 jednoletými až víceletými bylinami z čeledi

Datura stramonium

Listy vejčité až eliptické, na bázi klínovité až mělce srdčité, špičaté a na okraji laločnatě zubaté. Kalich s nestejnými ušty, koruna 5 až 10 cm dlouhá, nálevkovitá, bílá nebo fialová. Tobolky vejcovité, 3 až 7 cm dlouhé, přímé, se čtyřmi chloupky, hustě chlupaté.

Solanaceae, lilkovitých. Lodyhy jsou větvené, listy střídavé, jednoduché a krátce řapíkaté. Květy vyrůstají jednotlivě v úžlabí listů a jsou oboupohlavné a pětičetné. Plod je tobolka na bázi se zbytky kalicha, pukající čtyřmi chloupky nebo nepravidelně. Obsahuje velké množství drobných semen.

Většina druhů pochází asi z Ameriky, ale původ durmanu není zcela jasný, neboť užívání bylo rozšířeno ve Starém i Novém světě. Dnes roste od tropů až do mírného pásu, včetně našich nejteplejších oblastí. U nás je nejznámější druh *Datura stramonium*, durman obecný, zvaný též "panenská okurka". Je to jednoletá bylina s lodyhou lysou nebo pýřitou, přímou, větvenou a asi 0,5 až 1 m vysokou.

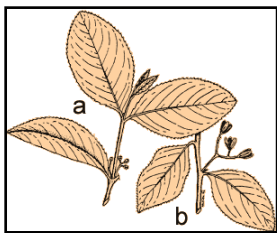

Porost durmanu obecného

KATA JEDLÁ

Historie katy jedlé. Kata má na Arabském poloostrově a ve východní Africe svoji dlouhou historii, neboť muslimům nahrazuje alkohol, který mají zakázáno pít. Korán jim naopak umožňuje, aby užívali byliny, které jsou léčivé nebo pro jejich organismus nějak užitečné.

Žvýkání katy je však v některých zemích, hlavně v Jemenu a Somálsku, velkým společenským i ekonomickým problémem, který je ale za současné situace neřešitelný.

Botanický popis katy jedlé. *Catha edulis*, kata jedlá, z čeledi *Celastraceae*, jesencovitých, je stálezelený keř nebo nízký strom dorůstající výšky 2 až 5 metrů. Listy má vstřícné i střídavé, krátce řapíkaté, s čepelí široce eliptickou, tupou a na okrajích vroubkovaně pilovitou. V úžlabí listů vyrůstají chudé vrcholky květů, které mají pětilaločný kalich a stejný počet korunních plátků. Plod je podlouhlá tobolka, po dozrání pukající třemi chlopněmi

Kata jedlá - větvička s listy a poutaty (a) a větvička s plody (b).

Jaký je původ a rozšíření katy jedlé. Pochází pravděpodobně z hor jižní Etiopie, kde roste planě na sopečných, propustných půdách v chladnějších a vlhkých údolích, která se nacházejí až v nadmořských výškách 900 až 2400 metrů. Dnes je rozšířena v oblastech rozkládajících se mezi jižní Afrikou a Turkestánem, ale pěstování ve velkém se omezilo na jihozápadní Arábii, severovýchodní a východní Afriku, a to zpravidla 900 až 1200 metrů nad mořem. Významnější spotřeba se však týká především Jemenu, kde podle odhadu plocha osázená katou dosahuje až 20 procent obhospodařované půdy.

Jaké jsou účinky katy? V menším množství vyvolává vzrušení, projevující se pocitem radosti a dobré nálady, významným zvýšením životní energie, útlumem pocitu hladu a ospalosti. Při vyšších dávkách drogy je člověk družnější a hovornější, ale u chronických uživatelů se naopak projevuje apatie, neschopnost koncentrace a jakéhokoliv výkonu. Nadměrná konzumace se může projevat i zvýšenou agresivitou a psychózami, dlouhodobé požívání pak vede k vážným fyziologickým poruchám, jako jsou ochablost celkové látkové výměny, halucinace, změny srdeční činnosti a impotence.

KAWA - KAWA

Historie. Za objev tohoto druhu vděčíme britskému mořeplavci Jamesi Cookovi. Pítí kawy, jak se pepřovník opojný také nazývá, je již po staletí součástí polynéského života a kultury od Havaje až po Novou Guineu. Obřady pítí kawy jsou však známy především z ostrova Fidži.

Morfologická charakteristika kawy. *Piper methysticum*, pepřovník opojný, je příbuzný s pepřovníkem betelovým a patří do čeledi *Piperaceae*, pepřovníkovitých. Keř je 2,5 až 6 metrů vysoký se vzpřímenými, dužnatými výhonky, vyrůstajícími z tlustého kořene. Listy má nepravidelně srdčité, tupě špičaté, na rubu plstnaté. Květenství je klas 5 až 7 cm dlouhý, plod přisedlá bobule. Pepřovník opojný je asi domácí v západní a jihozápadní Polynésii, odkud se rozšířil do okolních oblastí. Dnes se vyskytuje v různých oblastech Melanésie, včetně Nové Guineje, Šalamounových

ostrovů, Fidži a Vanuatu, dále po celé Polynésii, s výjimkou Velikonočních ostrovů i Rapy a velmi vzácně v Mikronésii v Ponape. V Melanésii se pije kawa pouze v určitých oblastech, což je možno vysvětlit užíváním betelu. Všeobecně totiž platí, že tam, kde pijí kawu, neznají žvýkání betelu a naopak.

Příprava kawového nápoje. K přípravě opojného obřadního nápoje s narkotickými účinky slouží kořeny nebo méně kvalitní stonky. Po očištění se rozkrájí na malé kousky a potom se rozžvýkají, rozdrtí kameny nebo nastrouhají. Připravená drť se mísí s normální nebo kokosovou vodou a nechá v klidu. Po určité době se vyjme zkvašená kašovitá emulze z nádoby a vlije do hustého a jemného vaku z vláken kenafu, který slouží jako filtr. Tím se kapalina oddělí od pevné složky. Jinde se však pije nápoj zahuštěný bez filtrace. Zachycená přefiltrovaná tekutina se podává ve dřevěných nádobách, které jsou určeny pouze k tomuto účelu. Rozlévá se do skořápek z kokosových ořechů, ze kterých se pije. Nápoj má šedohnědou barvu jako bílá káva, vůni po šerťku, kořenitou, dráždivou a hořkou chuť se silně svíravými účinky, připomínajícími mýdlovou vodu.

TISKOVÁ ZPRÁVA OSN

Informační centrum OSN

Drogy: Léčba funguje

Letošní Mezinárodní den proti zneužívání drog a nezákonnému obchodování s nimi (26. června) spustí celosvětovou kampaň.

PRAHA, 25. června 2004 (Informační centrum OSN) – “Drogy: Léčba funguje”, to je celosvětová kampaň Úřadu OSN (UNODC), která bude zahájena *dne proti zneužívání drog a června*. Cílem kampaně je drogových závislostí, jež normálního života a pomáhá sociálních a trestněprávních problémů. Mezinárodní den proti zneužívání drog si celý svět připomíná z rozhodnutí Valného shromáždění OSN od roku 1987. Dne 26. června 1987 byla podepsána deklarace Mezinárodní konference o zneužívání drog a nezákonném obchodování s nimi.

pro drogy a prevenci kriminality u příležitosti letošního *Mezinárodního nezákonnému obchodování s nimi* (26. ozřejmit význam a účinnost léčby pomáhá narkomanům vrátit se do i celé společnosti řešit řadu závažných

Kampaň je rovněž namířena proti stigmatizaci drogově závislých lidí ve společnosti. Ukazuje pozitivní možnosti vývoje jejich budoucího života. K tomuto účelu využívá příběhy jedinců, kteří úspěšně podstoupili protidrogovou léčbu a vedou plnohodnotný život (viz www.unodc.org).

Rozšířený názor, že závislosti se nelze zbavit, je mýtus. Ředitel UNODC Antonio Maria Costa říká: „*Tento zažitý postoj a stigmatizace uživatelů drog brání společnosti přistupovat k potřebám závislých osob aktivněji. Protidrogová léčba ale přináší reálné výsledky a může mít dalekosáhlý dopad na jedince, rodiny i na celou společnost.*” Efektivní protidrogová léčba může mimo jiné pomoci omezit některé zhoubné společenské jevy, jako je zločinnost, šíření nakažlivých chorob, ztráta produktivity či asociální chování.

Podle *Světové zprávy o drogách*, kterou UNODC zveřejnil u příležitosti letošního dne proti drogám, žije na světě kolem 185 milionů uživatelů drog. Nejrozšířenější jsou drogy z konopí, po nich stimulanty na bázi amfetaminu. Z hlediska zdravotních dopadů měřených počtem případů léčby zůstávají celosvětově největším problémem opiáty.

Materiály k nové kampani jsou k dispozici na internetových stránkách UNODC (www.unodc.org). Kromě jiného jsou zde i statistické přehledy, krátké rozhlasové šoty sestavené z výpovědí vyléčených narkomanů, rozhovory s odborníky, příběhy jednotlivců, kteří úspěšně podstoupili léčbu a soubor praktických informací o léčbě včetně čtyř publikací ilustrujících přínos léčby na základě výzkumů, hodnotících zpráv a praktických zkušeností.

EKONOMICKÝ DOPAD NELEGÁLNÍHO DROGOVÉHO PRŮMYSLU

**odborný seminář konaný na Transnacionálním institutu v Amsterdamu
5.- 6.prosince 2003úplná zpráva : www.tni.org/crime-docs/impact.pdf**

První činností nového projektu Transnacionálního institutu o zločinu a globalizaci byl seminář o ekonomickém dopadu nelegálního drogového průmyslu. Cílem semináře bylo zhodnotit rozsah světového podnikání nelegálního drogového průmyslu a hledat, kam jdou nelegální zisky tohoto průmyslu. Projednávaná témata zahrnovala : velikost nelegální drogové ekonomiky a její toky, investování peněz z drog v legální ekonomice a tajné dohody o nich, vnější stránka kontroly praní špinavých peněz a údajné financování mezinárodního terorismu prostřednictvím obchodu s drogami. Také projednal nedostatky v současném výzkumu a navrhl nové oblasti a směry výzkumu. Seminář ilustroval obecně rozšířené uchylování se k vyšroubovaným cifrám, pochybným vyhodnocovacím postupům a institucionální potřebě počtů.

Údaje o nelegálních drogách se obtížně shromažďují a vykládají, a emocionální náboj, který nese většina uživatelů údajů, vede k jejich velmi rozšířenému nesprávnému používání. Mnohé existující odhady jednoduše prostě postrádají hodnověrnost. Ekonomický dopad nelegálního drogového průmyslu by mohl mít vliv v méně vyvinutých zemích se slabými institucemi, zatímco v rozvinutých zemích se zdá být méně důležitý. Účinky na instituce a společnost jsou kumulativní, takže současná velikost tohoto průmyslu není hlavním rozhodujícím činitelem dopadu na ekonomiku. Není to velikost obchodu, která je důležitá, ale jeho schopnost změnit sociální chování, rostoucí korupce a zločin a financování povstaleckých a protipovstaleckých geril.

Od útoku 11. září v projevech hlavního proudu se „kriminální podsvětí“ stále více slučuje s podsvětím politického terorismu a vytváří se jedno podsvětí „osy zla“, které je hlavní bezpečnostní hrozbou. Účastníci se shodli, že spojitost drog a teroru byla medializována, ale státní sponzorování teroristických nebo ozbrojených organizací prostřednictvím zisků z obchodu s drogami se bagatelizuje. Existují společné rysy ve finančních potřebách jak obchodníků s drogami, tak teroristů – potřeba infrastruktury, kterou potom lze využít pro ostatní nelegální činnosti – ale tyto skupiny nejsou sjednoceny kolem společné strategie nebo přání změnit takovou strategii. Může existovat společný nepřítel, ale jakákoliv koalice je pravděpodobně pouze dočasná. Obchodníci s drogami chtějí stabilitu – náklady na podnikání v podmínkách anarchie jsou mnohem vyšší.

Ve vztahu k praní špinavých peněz navzdory velkému množství kontrolních orgánů existuje téměř totální vakuum znalostí. Není známo zda a jak se většina drogových peněz stává „ušlechtilými“, to je nikoliv užívanými k nějaké další trestné činnosti, ale zapojenými do legálního financování při zakládání nových firem.

Financování teroristických organizací může probíhat přes kanály legálních jednotek, takových jako charitativní organizace, a agresivní krátkodobá strategie, taková jako byla aplikována od 11. září, může dosáhnout krátkodobých výsledků, ale pravděpodobně vytvářejí dlouhodobý problém. Vysoušení finančních aktiv teroristů by nemohlo jistě být viděno jako univerzální lék. Bylo dosaženo shody na tom, že je třeba se zabývat „poptávkovou stránkou“ terorismu a sestavou úmyslů teroristů a že pokud chceme rozumět akcím, musíme chápat jejich aktéry. Vlády pocítily potřebu označit nepřítel pro politické účely.

Vše, co se dá říci, je, že se dějí mnohé teroristické akce, z nichž některé jsou financovány z nelegálních zdrojů, z nichž část pochází z drog. Alternativní přístup je podívat se na ozbrojený konflikt a vidět, jak na sebe vzájemně působí s legální a nelegální ekonomikou; hledat v čem jsou pohánějící účinky na konflikt. Musíme se podívat na to, jak

jsou vzájemně spojeny nelegální ekonomika a konflikty na nejnižší úrovni, aby se snížila eskalace jak konfliktu, tak úrovně nelegální ekonomiky. Jedinou cestou, jak změnit dynamiku trhu a zisky z něj je regulovat ho : toto by byla jedna z cest, jak omezit kartel špinavých peněz, které lze použít pro tyto účely.

Viz také : www.tni.org/crime.

ALBÁNIE - NÁVRH ZPRÁVY "MINI DUBLIN GROUP" ZA 1. POLOLETÍ 2004 K SITUACI V OBLASTI NARKOTIK

K informaci přinášíme výtah z návrhu výše uvedené aktualizací zprávy, který ZÚ Řecka v Tiraně (kontaktní ZÚ v rámci M/NI DUBLIN GROUP) odesílá po předchozí konzultační schůzce s přítomnými zástupci ZÚ členských států uvedené skupiny k dalšímu využití, především v rámci systému OSN.

Albánie je z hlediska nezákonné výroby, přepravy a užívání drog nadále nejen významnou producentkou a tranzitní, ale v poslední době stále výrazněji i cílovou zemí. Je zapotřebí, aby se albánskou vládou opakovaně deklarovaná politická vůle potírat všechny formy korupce a organizovaného zločinu začala prosazovat i prakticky.

Dosažené dílčí pozitivní změny se týkají zatím převážně jen domácí legislativy. V I. pololetí 2004 vstoupil v platnost **Zákon na ochranu obětí**. Podle albánského ministerstva spravedlnosti však k jeho faktické aplikaci dojde nejdříve za půl roku, pokud budou do té doby přijaty příslušné dodatky v trestním zákoníku.

V současnosti je za metodické i odborné pomoci italského ministerstva spravedlnosti připravován návrh **Zákona proti mafii**.

Přijatá **Národní protidrogová strategie na léta 2004-2010** akcentuje nutnost těsnější spolupráce všech relevantních albánských orgánů činných v boji proti nezákonnému používání omamných a psychotropních látek. Obsahuje ambiciózní plán zahrnující jak širokou veřejnou informační kampaň, včetně zařazení protidrogové tematiky do školních osnov, tak přípravu školeného personálu a postupné vybudování příslušné infrastruktury na centrální i regionální úrovni, zejména zřízení speciální kliniky v Tiraně, zajišťující narkomanům komplexní léčbu a vytvoření specializované sítě protidrogových středisek v rizikových oblastech.

Při ředitelstvích policie v již tradičních centrech albánské narkomafie, tj. v Tiraně, Durresu, Fieru, Vloře a Škodře, byla za výrazné pomoci mezinárodních organizací ICITAP a PAMECA založena speciální protidrogová oddělení **v rámci "Anti-organised Crime Task Forces"**. Ustaven byl rovněž **Soud pro závažnou trestnou činnost**. Jeho aktivity jsou však silně omezeny přetrvávajícím nedostatkem profesionálního kádru.

Na produkci drog se Albánie podílí zejména pěstováním **cannabis sativa** a výrobou **oleje z hašíše a marihuany**. Díky spolupráci albánské Protidrogové jednotky s italskou Interforze se podařilo v roce 2003 zvýšit množství zabavené a zničené drogy cannabis o více než 50 % (ze 165 t na 385 t) s příznivým výhledem pokračovat v nastoleném trendu.

V Albánii je podle odhadu ministerstva zdravotnictví v současnosti 25 -30 tisíc osob závislých na drogách. S ohledem na notoricky známé nedostatky albánské statistiky lze tento údaj považovat pouze za velmi rámcový a zřejmě podsazený. Znepokojení vzbuzuje především vzrůstající počet závislých na heroinu. AR přitom nedisponuje žádným specializovaným zdravotnickým zařízením na pomoc narkomanům. Jediným zařízením v celé zemi je toxikologické oddělení Vojenské nemocnice, které však z kapacitních ani jiných důvodů nemůže funkci uvedeného specializovaného zařízení uspokojivě plnit.

Albánská narkomafie (tj. včetně Kosova a SZ Makedonie) kontroluje cca 80% obchodu s drogami v severských státech a 40% obchodu s heroinem v západoevropských zemích. Trasy hlavních směrů tranzitu drog přes Albánii zůstávají konstantní: Turecko-Bulharsko-Makedonie- Albánie -Řecko, resp. Itálie.

Pozitivem v boji s narkomafií je růst množství zabavených drog albánskými orgány v prvních měsících r. 2004 v porovnání se stejným obdobím let předchozích (leden- duben 2004 -100 kg heroinu, 17 kg kokainu, 914 kg cannabisu). Tuto změnu lze přičíst jak větší úspěšnosti albánské policie a celní správy, tak především výsledkům konkrétní spolupráce s

relevantními mezinárodními programy a misemi, zvláště pak PAMECA, CAM- A a ICITAP. Působení těchto složek, které zahrnuje i technickou pomoc albánské policii (včetně letecké techniky pro zjišťování lokalit s pěstováním cannabisu), je v Albánii i perspektivně rozhodující.

Porovnání množství zabavených drog z Albánie v sousední Itálii (v prvních čtyřech měsících r.2004 cca 480 kg heroinu) s množstvím zabaveným v samotné Albánii však i přes uvedený dílčí úspěch albánské policie a celní služby indikuje jejich nadála malou efektivnost. **Zkušenosti navíc potvrzují, že v AR díky všudypřítomné korupci a organizovanému zločinu nemusí odhalená a zabavená droga automaticky znamenat její likvidaci. Registrovány jsou případy zpětného prodeje narkotik. Doslova alarmující je situace ve sféře vyšetřování a usvědčování pachatelů.**

Závěry a doporučení navrhované zprávy:

Albánská vláda musí v boji proti narkomafii přejít od slov k činům. Větší pozornost by měla věnovat zajištění profesionální pohraniční služby a zlepšení operační kapacity relevantních domácích subjektů.

Úspěšnost boje s narkotiky vzájemně souvisí s potíráním korupce a organizovaného zločinu jako celku. Nezbytná je intenzifikace spolupráce albánských a zahraničních zpravodajských složek.

Nutné je zajistit mnohem větší součinnost albánských silových složek s orgány činnými v trestním řízení a efektivnost prokuratury.

Personální, metodická a materiálně-technická pomoc relevantních subjektů mezinárodního společenství poskytovaná albánské policii, včetně spoluúčasti na konkrétních akcích v terénu, je nadále klíčová a nezastupitelná.

Je zapotřebí výrazně zvýšit transparentnost a bezpečnost procesu uskladňování, rozborů a ničení zabavených narkotik.

Rostoucí spotřeba drog v samotné AR, související s otevřením státu vůči zahraničí a prohlubujícím se sociálním napětím v zemi, si preventivně žádá urychlené zahájení protidrogové kampaně ve školách a ve sdělovacích prostředcích.

Je nejvyšší čas, aby Albánie začala budovat pro již existující narkomany specializovanou sociální a zdravotní infrastrukturu.

ZJIŠŤOVÁNÍ DROG SOUPRAVOU „D-TEST“

**Kapitán RNDr. Pavel TOMÍČEK, Kriminalistický ústav VB,
RNDr. Karel CHMEL, k.p. SU Sklářny Kavalier, závod Votice**

Problematika zneužívání drog je stále aktuálnější. Není dnes již jen individuální záležitostí, ale stává se negativním sociálním jevem. Tyto skutečnosti potvrzují nejen oficiální, kriminální statistiky o počtu pachatelů stíhaných pro trestný čin nedovolené výroby a držení omamných prostředků a jedů podle § 187 tr. zák., ale signalizují to i poznatky zdravotnických pracovišť.

Droga je definována jako jakákoliv látka s potencionálně psychotropními vlastnostmi, která může vyvolat závislost a být škodlivá jednotlivci i společnosti. Formy drogové závislosti mohou být různé a vyvíjejí se obvykle pozvolna jako důsledek periodického nebo soustavného používání drogy. V řadě případů dochází k postupnému přizpůsobování organismu na zneužívanou látku, která - buď sama nebo její metabolity – se stává nezbytnou součástí buněk a výměny látkové (tělesná závislost). V těchto případech se rozvíjí tolerance organismu k droze (snižuje se účinek drogy), což vede k neodolatelné potřebě dávku stále zvyšovat. Pak také dochází vlivem dlouhodobých toxických účinků k tělesnému i duševnímu chátrání organismu. Při snížení nebo vysazení dávek drogy dochází k vzniku abstinenčního syndromu.

Světová zdravotnická organizace rozděluje drogy, které nějakým mechanismem ovlivňují psychiku člověka, na tyto hlavní typy:

- a) typ opiátový (morfin, heroin, kodein, pethidin aj.),
- b) typ kokainový,
- c) typ hašišový (marihuana),
- d) typ barbiturátový,
- e) typ amfetaminový (amfetamin, metamfetamin, efedrin, fenmetrazin),
- f) typ khatu (výtažky rostliny *Catha edulis*),
- g) typ halucinogenů (lysergamid, mezkalin, psilocybin),
- h) typ alkoholový,
- i) typ inhalační (organická rozpouštědla),

K těmto hlavním skupinám typů závislostí je nutné ještě přiřadit typy závislosti, které nemusí vést ke vzniku toxických psychóz, ale jsou velmi rozšířené. Jedná se o zneužívání některých léků z farmakologických skupin.

1. analgetika (fenacetin, Dinyl, Alnagon),
2. anxiolyka (Meprobamat, Diazepam, glutethimid),
3. inhibitory monoaminoxidázy (nialamid),
4. antiparkinsonika (trihexyfenidil, Triphenidyl),
5. antihistmatika

I když ČSSR nesporně nepatří mezi země, které jsou bezprostředně ohroženy tak velkou vlnou zneužívání drog jako je tomu v řadě vyspělých kapitalistických zemí nebo v zaostalých zemích „třetího světa“, vůbec to neznamená, že v ČSSR podobná trestná činnost nemůže být jistým problémem. V ČSSR představují hlavní problém drogy těchto typů: opiátový typ, barbiturátový, amfetaminový, alkoholový, inhalační a dále se v převážné míře jedná o zneužívání různých typů léků.

Dále může být jen otázkou času, kdy i náš trh bude zajímavý pro mezinárodní pašování drog. Nebezpečí takových tendencí stoupá se zvyšujícím se cestovním ruchem. ČSSR je svou geografickou polohou příhodnou zemí pro pašování drog přes naše území.

Jednou ze základních otázek boje s toxikomanií a s ní pravidelně spojenou trestnou činností je *zjištění přítomnosti drog* na určitém místě, u určité osoby, tedy v první řadě průkaz existence takové látky. Různost způsobů a forem maskování a ukryvání omamných prostředků vylučuje v současné době jejich odhalení z popisu jejich původního vzhledu a dalších vlastností. V tomto směru je zatím nejúspěšnější jejich odhalení chemickou cestou – *barevnými reakcemi*. Tento průkaz není nikterak jednoduchou záležitostí, vyžaduje experimentální zkoumání ve vybavené laboratoři a kvalifikované pracovníky. Zkoumání je náročné na čas, podezřelá látka musí být přepravována atd. přitom výsledek zkoumání často váže rozhodnutí, které je velmi závažné (např. zda má být osoba, u níž byly takové podezřelé látky nalezeny, zadržena a zda mají být provedena další nutná opatření).

Proto existuje v celosvětovém měřítku tendence zajistit pro příslušné orgány jednoduché prostředky, s jejichž pomocí lze přímo na místě nálezu prověřovat podezřelé předměty na obsah drog. Nejčastěji jsou jimi vybaveni pracovníci bezpečnostních útvarů, celníci, lékařská služba a další. Tito pracovníci většinou nemají hlubší chemické znalosti a není ekonomické vybavovat je náročnými přístroji pro přesnou identifikaci drog, které vyžadují vysoce kvalifikovanou obsluhu. Těžiště činnosti těchto pracovníků většinou spočívá v jiné oblasti a sledování omamných látek je pro ně přece jen záležitostí okrajovou, i když se touto činností budou muset zabývat.

V současné době stále existují dva základní druhy (systémy) prostředků pro zajišťování drog:

1. přenosné minimalizované chemické laboratoře,
2. detekční trubičky,

Oba tyto systémy mají své výhody a nevýhody. Jedinou výhodou typu tvořeného přenosnou chemickou laboratoří je nižší pořizovací cena a možnost rychlé přípravy tohoto typu soupravy, protože nevyžaduje nákladnou tovární přípravu a výrobu. Je tu však reálné nebezpečí záměny reagensů, jejich znečištění a obsluha je složitější oproti systému, který je založen na principu detekčních trubiček. Základním obecným požadavkem, který je kladem na detekční trubičky je schopnost spolehlivě reagovat na pokud možno největší počet drog.

V ČSSR je možné některou z těchto souprav získat pouze nákupem na kapitalistických trzích. Nedostatek finančních prostředků na nákup v zahraničí na jedné straně (cena soupravy 500 USD za kus) a potřeba těchto souprav pro pracovníky Bezpečnosti a celní služby na straně druhé vedly k vytvoření soupravy pro předběžnou identifikaci drog.

V roce 1974 byla vyrobena souprava s firemním označením Narkotik – test v počtu cca 500 kusů. Tato souprava byla určena pro všechna pracoviště bezpečnostního i civilního sektoru provádějící předběžnou identifikaci drog. Souprava umožňovala průkaz pěti základních typů sledovaných látek: opiové alkaloidy, kokain, barbituráty, halucinogeny, marihuana, hašiš. Tento výběr byl ve své době v souladu se světovým vývojem detekčních prostředků a žádná ze zahraničních souprav podobného zaměření neřešila průkaz většího počtu drog.

Narkotik test

Značný odstup od roku výroby, celkově malý počet vyrobených souprav, problémy s doplňováním činidel, jakož i nové trendy v charakteru zneužívaných látek a v neposlední řadě i znění instrukcí³, které ukládají kriminalistickým technikům na úrovni OS SNB orientační určování nejčastěji se vyskytujících drog za použití soupravy Narkotik – test (kterou tato pracoviště většinou nevlastní) vedly k návrhu na vývoj nové soupravy, později označené D – TEST. Souprava D – TEST byla vyvinuta v k.p. Sklářny Kavalier, závod

³ Instrukce ke kriminalistickotechnické činnosti Sboru národní bezpečnosti (SNB-krim-1). Instrukce k expertizní činnosti Sboru národní bezpečnosti v oboru kriminalistické techniky (SNB-krim-2) Praha, FMV 1979.

Votice ve spolupráci s Kriminalistickým ústavem VB. Nová souprava byla rozšířena o další testy a vychází z vyhlášky č. 57/67Sb., kde je uveden seznam omamných látek, který je směrodatný pro další trestní řízení. V současné době pokrývá průkaz prakticky všechny nejčastěji se vyskytující drogy, které jsou zneužívány toxikomany nejen v ČSSR, ale i ve světě. Výrobce k.p. Sklářny Kavalier, závod Votice, bude kromě základních souprav dodávat i dva typy náhradních souprav, určených pro doplňování spotřebovaného materiálu.

Souprava D – TEST obsahuje detekční činidla pro průkaz následujících drog:

- opium a opiové alkaloidy (morfin, kodein, heroin)
- amfetaminy, metamfetamin
- kokain, krek
- metadon, pethidin
- barbiturát, benzodiazepiny,
- LSD, halucinogeny,
- hašiš, marihuana,
- fencyklidin
- metachalon

Nová souprava by měla splnit požadavky a potřeby kladené na předběžný průkaz drog pro všechny předpokládané uživatele. V první řadě D – TEST vyplnil mezeru technických prostředků k dodržování nařízení instrukce, která ukládá kriminalistickým technikům vyloučit na základě reakce činidel soupravy Narkotik test (D – TEST) přítomnost drog. Tím přispěje k zdokonalení práce bezpečnostních orgánů a zároveň k boji s trestnou činností spojenou se zneužíváním drog

Popis nové soupravy a obecný postup práce

Souprava D – TEST je uložena v lepenkovém kufříku typ Diplomat, rozměrů 410x310x100 mm, hmotnost soupravy je přibližně 4,75 kg. Obsahuje pomůcky pro odběr a uložení vzorků, pro manipulaci se vzorkem, činidla pro průkaz drog a také pomůcky první pomoci při případném potřísnění činidly a pro likvidaci použitých činidel.(tab.1) Odměřené dávky činidel pro jeden průkaz jsou zataveny ve skleněných ampulích. Ampule jsou uloženy v sáčcích z novoplastu, které jsou uzavřeny uzávěry z polyetylenové hadičky. Sáčky s ampulemi jsou vloženy do papírových krabiček s označením činidla. V krabičce jsou tři nebo čtyři sáčky podle toho, zda se jedná o činidlo dvousložkové nebo jednosložkové. Součástí soupravy je samozřejmě i podrobný návod pro použití, ve kterém jsou uvedeny i základní charakteristiky hlavních drog a schéma průkazu neznámé látky.

Tab. 1

SLOŽENÍ SOUPRAVY	
Činidlo č. 1	6 krabiček, à 4 sáčky
Činidlo č. 2	4 krabičky, à 4 sáčky
Činidlo č. 3	4 krabičky à 3 sáčky
Činidlo č. 4	3 krabičky à 3 sáčky
Činidlo č. 5	8 krabiček, à 3 sáčky
Činidlo č. 6	4 krabičky, à 4 sáčky
Činidlo č. 7	4 krabičky à 4 sáčky
Činidlo č. 8	4 krabičky à 3 sáčky
Činidlo č. 9	4 krabičky à 4 sáčky
Hydrogenuhličitan sodný č. 10	4 krabičky, à 2 sáčky
Buničitá vata č. 11	2 krabičky
Ophthal	1 balení 100 ml

Třecí miska s tloučkem	1 ks
Držáky pilníčků v novoplastovém obalu	10 ks
Polyethylenové sáčky velké	10 ks
Gumové kroužky	10 ks
Pinzeta	1 ks
Kuličkové pero	1 ks
Nůž modelovací malý	1 ks
Polyethylenový sáček 50x65	50 ks
Polyethylenový sáček 50x150	50 ks
Kádinka 100 ml	1 ks
Lepenkový kufrík	1 ks
Schéma průkazu drogy	1 ks
Návod na použití soupravy	1 ks

Činidla jsou určena pro průkaz jedné látky (jedné skupiny úzce příbuzných látek) anebo pro průkaz několika různých látek, se kterými pak poskytují odlišné barevné reakce (tab.2) je tedy možno s použitím soupravy D – TEST orientačně určit 15 omamných látek nebo skupin látek. Kombinací různých činidel ze soupravy je možno provést průkaz s vyšší jistotou.

Při vlastním průkazu je vhodné postupovat podle schématu (tab.3), ale předem je vhodné podle vzhledu vzorku uvážit způsob postupu. Tak např. hašiš a marihuanu, vzhledem k charakteristickému vzhledu je možno zkusit přímo činidlem č. 5, podobně pro průkaz opia je možno použít přímo činidla č.1 a č.6. neznámý vzorek, který nemá vzhled charakteristický pro nějakou drogu, se začíná zkoušet činidlem č.1 a podle barevné reakce se ve zkoušce pokračuje podle schématu.

Postup práce je jednoduchý. Před průkazem se vzorek upraví tak, aby byl vhodný pro provedení zkoušky. Pak se ze sáčku s příslušným činidlem vyjme (vyjmu) ampule a do sáčku se vloží vzorek. Ampule se nařízne pilníčkem, její vrchní část se tahem odlomí, spodní část ampule s roztokem činidla se otvorem dolů vhodí do sáčku. Sáček se opět uzavře a obsah se mírně protřepe. U dvousložkových činidel se takto použije nejprve bíle označená ampule a ihned poté modře označená ampule. Vznikající zbarvení se hodnotí ihned a po pěti minutách, u benzodiazepinů až po deseti minutách.

V návodu k soupravě jsou uvedeny modelové látky (tab.č.4), které poskytují s činidly podobné barevné produkty jako drogy. S pomocí těchto modelových látek je možno práci se soupravou vyzkoušet.

Zhodnocení možností soupravy D – Test

Při práci na vývoji byla provedena řada zkoušek s cílem zjistit možnou záměnu drogy při reakci s jinými činidlem.

Ukázalo se, že ve skupině 15 zkoušených drog jsou činidla č. 3, 4, 5 a 6 specifická. Činidlo č. 1 reaguje s opiem a opiovými alkaloidy, stejné zbarvení dává i s heroinem, jiné zbarvení poskytuje s amfetaminem a pethidinem. Činidlo č. 2 na kokain dává podobnou reakci i s heroinem, metadonem a PCP, jiné zbarvení poskytuje s pethidinem. Činidlo č. 7 kromě s heroinem a kodeinem reaguje podobně i s opiem a morfinem. Činidlo č. 8 sráží i jiné drogy, ale po přidání obsahu druhé ampule se sraženina rozpustí s výjimkou metadonu, metachalonu a fencyklidinu (PCP). Činidlo č. 9 má široké spektrum účinnosti, ale s různými látkami dává různě barevné reakční produkty.

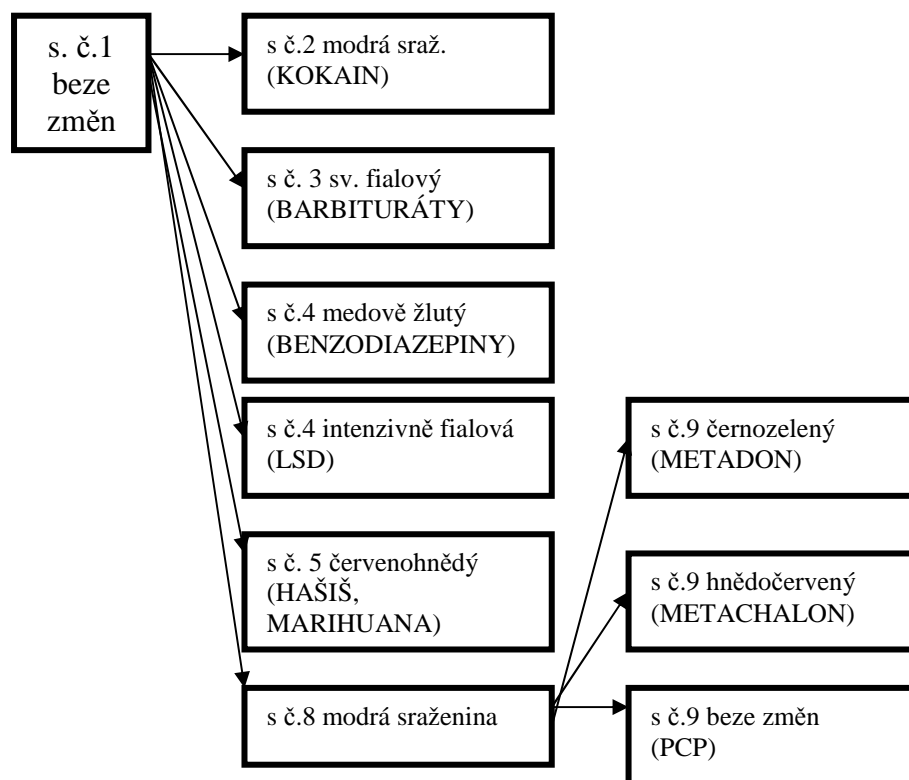
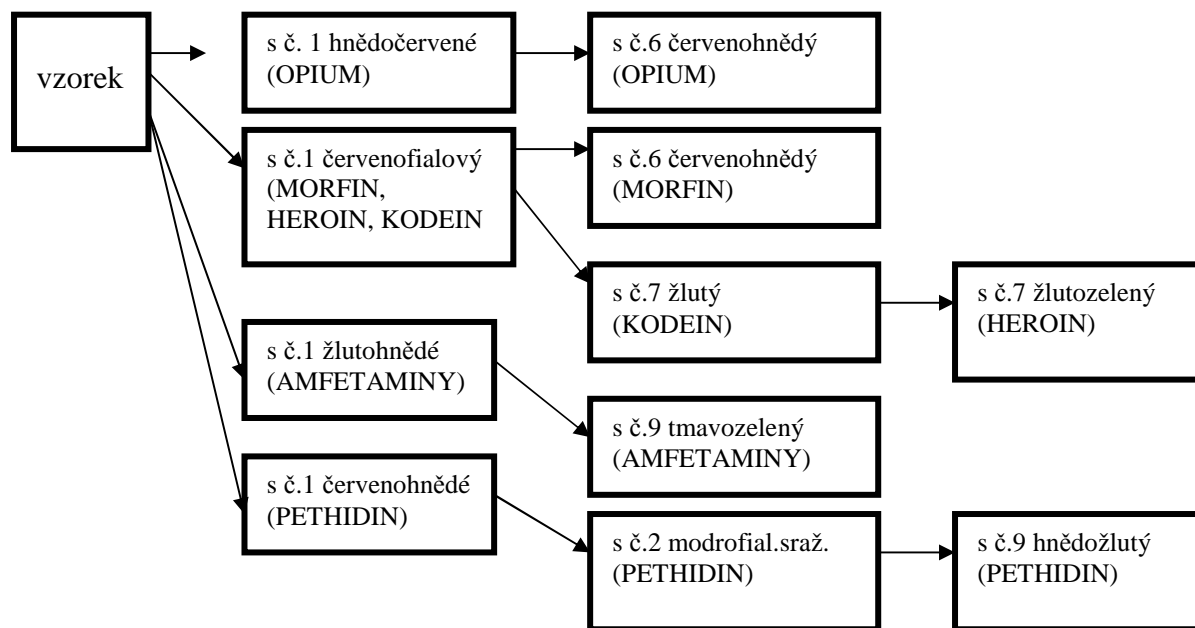
U činidla č. 1 nehrozí možnost záměny heroínu s jinými alkaloidy opia, protože je možno tyto drogy odlišit reakcí s činidlem č. 6 a 7, případně s č. 2. Činidlo č. 2 se má používat až po negativní reakci zkoumané látky s činidlem č. 1, čímž je vyloučena možná interference s heroinem. Odlišení metadonu a PCP od kokainu je možné po reakci s činidlem č. 9. Podobně je možno rozlišit heroin, kodein, opium a morfin reakcí s činidlem č. 6.

Tab. 2

	Činidlo č.1	Činidlo č.2	Činidlo č.3	Činidlo č.4	Činidlo č.5	Činidlo č.6	Činidlo č.7	Činidlo č.8	Činidlo č.9
Opium	Hnědočervené	0	0	0	0	Hnědočerné	Žlutohnědé	0	Hnědočerné
Morfin	Fialové	0	0	0	0	Hnědé modrozelené	Žluté	0	Černohnědé
Heroin	Červenofialové	Sv. modrá sraž.	0	0	0	0	Žlutozelené	Sraž. Se rozp.	Hnědé
Kodein	Fialové	0	0	0	0	0	Žluté	0	Černohnědé
Amfetamin	žlutohnědé	0	0	0	0	0	0	0	Zelené
Pethidin	Červenohnědé	Tm.modrá sraž.	0	0	0	0	0	Sraž. Se rozp.	hnědožluté
Kokain	0	Modrá sraž.	0	0	0	0	0	Sraž. Se rozp.	Žlutohnědé
Barbituráty	0	0	Fialové	0	0	0	0	0	0
Benzodiazepiny	0	0	0	Žlutohnědé	0	0	0	0	Různá reakce
LSD	0	0	0	Fialové	0	0	0	0	Šedozelené
Marihuana Hašiš	0	0	0	0	Červenohnědá	0	0	0	Tmavohnědá
Metadon	0	Po čase sraž.	0	0	0	0	0	Modrá sraž.	Černozelené
Netachalon	0	0	0	0	0	0	0	Modrá sraž.	Hnědočervené
PCP	0	Sv. modrá sraž.	0	0	0	0	0	0modrá sraž.	0

Tab.3

Křížové testy (tab.č.2) tedy ukázaly, že při průkazu drogy podle schématu je možnost záměny malá. Při případné nejistotě je možno použít dodatečnou zkoušku s jiným činidlem.

Při namátkových zkouškách některých léčiv se prokázalo, že s činidly v soupravě mohou reagovat i další látky, ať už podobné či zcela odlišné chemické struktury. Tak například s činidlem na barbituráty reaguje řada léčiv, která obsahují různé druhy barbiturátů (poměrně běžná sedativa). S činidlem č.4 na LSD reagují podobně všechny námelové alkaloidy, Belaspon aj. (tab.3) v některých případech je zbarvení stejné a simuluje přítomnost drogy, v jiných případech je toto zbarvení jen podobné nebo zcela odlišné. Z toho plyne nutnost opatrného hodnocení při zkoušení tablet, dražé apod. na obalu léku je většinou napsáno složení a z toho je možno usoudit, zda jde o běžnou a správnou reakci léku, anebo zda je v obalu jiná látka.

Se všemi činidly byly provedeny zkoušky citlivosti při reakci s drogami. Tyto výsledky jsou shrnuty v tab. č.5 a jsou uvedeny jako minimální množství látky, které je daným činidlem možno prokázat po pěti minutách (u benzodiazepinů po deseti minutách, u pethidinu okamžitě). Citlivost průkazu některých látek je tak vysoká, že dovoluje prokázat zlomky miligramů drog (č.4 na LSD, č.1 na morfin a kodein, č.5 na hašiši). Relativně nejméně citlivý je průkaz marihuany činidlem č.5. Jestliže pak uvažujeme, že hmotnost obsahu jedné lžičky naplněné škrobem nebo celulózou je přibližně 0,2 g, pak je možno prokázat některé drogy ještě při zředění 1:6000, běžně pak při ředění řádově 1:100.

Kriminalistický sborník 11/1988

Foto Petr Soukop 2004

Vybrané modelové a interferující látky a léčiva

Činidlo	Modelové látky a jejich nejmenší prokazatelné množství (mg)	Některé další interferující látky
č.1	Endiaron 1,5 Kodein 0,06 Ataralgin 0,14 Ascorutin 1,0 Prothazin 2,0 Dolmina 0,15	thebain, papaverin, ergometrin, Noxyron, brucin, Penicilin V, tetracyklin,, Fenolax, chlorpromazin, pepř, Prothiaden, Yastyl,
č.2	prokain 1,5 cinchokain 0,7 ergometrin 1,0	Tetrakain, emetin, hyoscyamin, atropin, tetracyklin, fenazon, skopolamin, Alfadryl prothiaden, pilokarpin, chlorpromazin
č.3	Bellaspon 1,3	pilokarpin, léky s obsahem barbiturátů, Ephestmin, Isonal, Nitrothesal
č.4	Ergometrin 0,004 Ergotamin 0,03 Theadryl 1,0 Bellaspon 8,0	Lysenyl, Alfadryl, Kinedryl, Dithiaden, digitalisové glykosidy
č.5	Primula saponin 5,0 Flores caryophylli 1,8 (hřebíček)	Dolmina, Fenmetrazin, fystostigmin
č.6	Ataralgin 6,0	Amidopyrin, Dolmina, Yastyl, Tetracyklin, Sedolor
č.7	Prothazin 3,0	Phenacetin, Sedolor, Pedrolon, Ascorutin, Tetracyklin
č.8	amidopyrin 0,7 Kinedryl	emetin, hyoscyamin, Septonex, theadryl, Alfadryl, Prothiaden, Chlorpromazin
č.9	kodein 0,9 Ascorutin 5,0 Endiaron 3,0 edrgometrin 0,6	Penicilin V, efedrin, amidopyrin, Yastyl, Dolmibrucin, Pedrolon, papaverin, Phenacetin, Tetracyklin, Primula saponin

Možnost průkazu drog a narkotik činidly ze soupravy D – TEST

č.1	Droga	Nejmenší prokazatelné množství (mg)	Zředění, při kterém je možné drogu prokázat*)
č.1	opium morfin heroin kodein amfetamin pethidin	2,0 0,06 0,12 0,06 0,1 0,3	1:100 1:3300 1:1700 1:3300 1:2000 1:700
č.2	kokain pethidin	1,3 0,7	1:150 1:300
č.3	barbital fenobarbital	0,35 0,26	1:600 1:800
č.4	benzo- diazepiny LSD	2,4 0,03	1:100-1:50 1:6700
č.5	hašiš marihuana	0,05 10,0	1:4000 1:20
č.6	opium morfin	4-6 2,0	1:50-1:33 1:100
č.7	kodein heroin	1,0 1,0	1:200 1:167
č.8	netadon metahalon PCP	0,5 4,0 0,8	1:400 1:50 1:250
č.9	amfetamin pethidin metadon metachalon	0,7 5,0 0,07 3,0	1:300 1:40 1:3000 1:70

*) při množství vzorku, které odpovídá obsahu jedné lžičky ze soupravy (cca 0,2g materiálu)

ODZNAKY NEUNIFORMOVANÉ POLICIE 1939 – 1945 II.**npor.Bc. Radek GALAŠ, kpt. Bc. Karel KOS**

Jak Jsme v posledním příspěvku čtenářům slíbili, přinášíme v tomto čísle podrobnosti o odznaku protektorátní kriminální policie *Protektoratskriminalpolizei*.

Snad jen pro upřesnění je vhodné uvést, že až do 1. 7. 1942 byla kriminální služba na území protektorátu zajišťována prakticky dvěma složkami – policií a četnictvem. Každá z těchto složek měla svoji vlastní ústřednu. četnictvo mělo svoje Ústřední četnické pátrací oddělení a policie Všeobecnou kriminální ústřednu. Postupem doby však došlo k včlenění Ústředního četnického pátracího oddělení do Všeobecné kriminální ústředny a tím pádem ke sjednocení databází, které do té doby fungovaly odděleně.

Po 1. 7. 1942 . tedy po reorganizaci bezpečnostních sborů nastal radikální obrat. Byly zřízeny úřady Generálního velitele protektorátní uniformované policie a Generálního velitele neuniformované protektorátní policie a celkový systém byl postupně přizpůsobován říšské policejní organizaci.

Pro naše téma je však stěžejní právě neuniformovaná policie – nazývané protektorátní kriminální policie. Ta se sestávala ze dvou složek :

- vládní kriminální policie – *Regierungskriminalpolizei*
- obecní kriminální policie – *Gemeindekriminalpolizei*

Tyto služebny byly označovány následujícím způsobem:

Protektoratskriminalpolizei
Kriminaldirection Prag

nebo

Protektoratskriminalpolizei
Gemeindekriminalpolizei Kolin

Jedná se o odznak, zhotovený z kovu s vysokým podílem zinku. Kov je typický zejména pro závěrečná období války a nedostatek plnohodnotných kovů.

Spodní a horní hrana odznaku je 45 mm, v nejširším místě má odznak 60 mm. Výška činí 35 mm. Síla materiálu se pohybuje kolem 4 mm.

Odznak je na lící straně opatřen nápisem *Protektoratskriminalpolizei* s výškou písmene 4 mm. Dále je na této straně opatřen raženým číslem. Na rubové straně je uprostřed

Samozřejmě bylo nutno opatřit pracovníky služeben, respektive příslušníky protektorátní kriminální policie i příslušnými identifikačními nástroji – služebním průkazem a především odznakem.

Jak jsme se již v minulém čísle zmínili, existoval zde odznak protektorátní kriminální policie. Tento, dnes již unikátní odznak se nám skutečně do současné doby nepodařilo identifikovat v žádném předpise. Nicméně odznak existoval.

odznaku umístěn větší znak protektorátu Čechy a Morava. Odznak je opatřen očkem o průměru 4 mm, pro uchycení řetízku.

Odznak byl s největší pravděpodobností vyroben na sklonku války. V jakém rozsahu však byl používán se nám doposud nepodařilo zjistit. Vzhledem k tomu, že je známo pouze několik exemplářů, nebylo rozšíření odznaku nijak veliké. Co se týče raženého čísla, není dosud známo, zda se jedná o pořadové číslo odznaku tak, jak byl vydán nebo zda se jedná o číslo, totožné s číslem služebního průkazu. Při evidenci materiálu v rámci bezpečnostních sborů bylo užívána celá řada systémů. Například u šavlí lze podle seznamů přesně vypořadovat, kterému Zemskému velitelství četnictva byla určena. Stejný systém fungoval i u zbraní pro policii. Je tedy možné, že číslo na odznaku souvisí se zemskými obvody. (zemský obvod pro Čechy – kriminální ředitelství v Praze, zemský obvod pro Moravu – kriminální ředitelství v Brně).

Bylo by nad rámec tohoto příspěvku se zabývat organizačními strukturami protektorátní kriminální policie, byť jsou sebezajímavější. Nemají však žádný zásadní vliv na vzhled odznaků, které byly používány. Faktem však zůstává, že právě tento odznak je ve své podstatě unikátní a obestřený celou řadou nejasností. Snad se nám za pomoci čtenářů pořadí tyto nejasnosti uvést na pravou míru.

Závěrem bychom chtěli uvést, že cílem našich příspěvků nebylo se pouštět do odborných diskusí na poli faleristiky a sběratelství. Chtěli jsem čtenáři ukázat, že odznak neuniformované policie je tak výsadním atributem, že si zaslouží větší pozornosti. Nevypovídá pouze o zručnosti či vkusu zhotovitelů, ale pokud se do něho více „začteme“ dokáže velmi poutavě hovořit o době svého zrození. O hospodářských, společenských a politických podmínkách. Je bez diskuse, že jsou v něm otištěny stopy našich dějin. Odznak neuniformované policie má tedy svoji historii, která samozřejmě nekončí rokem 1945, má svůj život. A není to život nijak krátký, pokud si odmyslíme c. a k. mocnářství, je to již 86 let, kdy se začaly vést první vášnivé diskuse o nutnosti zavedení odznaků pro neuniformované sbory. Podoba odznaků se samozřejmě měnila tak, jak to vyžadovala doba, nicméně jedno měly vždy společné. Ať tak či onak, byla vždy v odznaku obsažena alespoň část státní symboliky. Důvod je prostý, jednak je to jasné vyjádření skutečnosti, že nositel odznaku je představitelem státní moci a zároveň šlo o historické souvislosti. Jestliže stejnkrojem bezpečnostních sborů, až do roku 1993, prochází typická červená barva, vývojovou řadu odznaků neuniformované policie provází státní symbolika. To je respekt k tradicím a symbolům, který však současný odznak kriminální policie zcela postrádá. Právem se můžeme ptát proč tomu tak je. Otázkou však zůstává, zda na tuto otázku někdo odpoví.

A konečně bychom chtěli všem čtenářům poděkovat za jejich trpělivost s námi a za příspěvky a náměty, které nám již zaslali. I přes to si však dovolíme o poslední výzvu: sběratelé, zájemci, znalci a příznivci policejní historie – ozvěte se (galas@mail.str.aa; cscet@seznam.cz)

MALÁ POLICEJNÍ AKADEMIE JIŽ PODRUHÉ HODNOTILA NEJLEPŠÍ DĚTI

**npor. Mgr. Lucie PTÁČKOVÁ, PIS OŘP PČR České Budějovice,
kpt. Miloš VANĚČEK NPC**

2. června 2004 proběhlo v kinosále Policie ČR Správy Jihočeského kraje slavnostní vyhodnocení II. ročníku projektu Malá policejní akademie (MPA). Jedná se o komplexní program prevence sociálně patologických jevů, který ve spolupráci s Národní protidrogovou centrálou v Praze realizuje Okresní ředitelství Policie ČR Č. Budějovice. Projekt je zaměřen na žáky II. stupně základních škol a speciální výukové programy jsou zařazeny do hodin občanské a rodinné výchovy. Malá policejní akademie v sobě zahrnuje otázky týkající se šikany, záškoláctví, agresivity, dětské kriminality, trestního práva, alkoholové a nealkoholové toxikomanie a další. Jejím cílem je preventivní působení, kterým chce přispět u dětí k osvojování si prosociálního chování a odmítání porušování zákona. Do pilotního projektu byly vybrány tři českobudějovické školy.

Slavnostního vyhodnocení II. ročníku MPA se zúčastnilo 120 nejlepších dětí ze tří základních škol, jejich ředitelé a pedagogové. Účast na vyhlášení nejlepších si nenechal ujít ředitel NPC plk. JUDr. Jiří Komorous, náměstkyně primátora Města České Budějovice Mgr. Vlasta Bohdalová, náměstek OŘP Č. Budějovice pplk. Josef Klika, Mgr. Michaela Veselá z Ministerstva vnitra ČR, Mgr. Martina Budínská z MŠMT, zástupce České školní inspekce, Krajského úřadu, Pedagogicko-psychologické poradny a Městské policie. Celý projekt by těžko fungoval bez finančního zabezpečení a tak mezi pozvané patřili i sponzoři.

Po krátkém přivítání všech přítomných moderátorem Rádia Faktor se slova ujaly tiskové mluvčí kpt. Mgr. Alena Toningerová a npor. Mgr. Lucie Ptáčková. Společně s dětmi zavzpomínaly na uplynulý školní rok, ve kterém se odpřednášelo na 190 výukových hodin. Děti zaujaly i sportovní dny konané v ZŠ Suché Vrbné, branný závod na ZŠ Máj I., výtvarná soutěž na téma "Desatero pro chodce a cyklisty", literární soutěž s názvem "Proč dělám věci, o kterých vím, že se dělat nemají" a další doprovodné akce, které zpříjemňovaly společná setkání. Roli novinářů si děti vyzkoušely na tiskové konferenci pořádané v dubnu a školy samy připravily i další akce. V Lišově se těší velké oblibě barevné dny, také zde jsme oslavili vstup do EU. V Suchém Vrbném Městská policie vyučuje kurzům sebeobrany a pořádají se doplňující přednášky. Na Máji se dětem také hodně věnují, výsledkem jsou různé akce, besedy a soutěže. Nezapomnělo se ani pro rodiče, ti se mohli na besedách seznámit nejen s různými problematikami sociálně patologických jevů, ale prohlédnout si například putovní výstavku MPA s nejlepšími výtvary svých dětí.

Po zhodnocení školního roku již plk. JUDr. Komorous a Mgr. Bohdalová předávali ceny nejlepším 15ti vítězům. Ti si odnesli mimo diplomů, policejních batohů i trička s logem NPC a knižní encyklopedie. S prázdnou neodešly ani ostatní děti. Všechny obdržely basetballové čepice s logem policejní sovičky.

Po předání cen zůstal na jevišti ředitel NPC, který společně se třemi dětskými novináři zasedl ke „kulatému“ stolu. Děti měly přichystané otázky, jejichž fundovanost plk. JUDr. Komorous velmi ocenil.

Za pedagogy se s II. ročníkem MPA přišel rozloučit Mgr. Antonín Scheichel, ředitel ZŠ Máj I. Zhodnotil jeho velký význam nejen pro děti, pedagogy, ale i rodiče a širší veřejnost a vyjádřil přání, aby projekt pracoval i na více školách.

O možnostech jeho rozšíření informoval přítomné kpt. Miloš Vaněček. Policisté totiž ve spolupráci s Pedagogicko-psychologickou poradnou v Č. Budějovicích připravili 3 semináře pro pedagogy k problematice sociálních deviací a společně pracují na akreditaci MŠMT.

Po první slavnostní části vyhodnocení přišly na řadu soutěže. Děti si mohly vyzkoušet policejní kufr, změřit své síly se soupeři ve veslování, basketu a všichni zúčastnění si odnesli další krásné ceny. Dopolední akce se velmi vydařila.

Závěrečný výlet pořádaný NPC na oddělení říční policie Slapy měl velký úspěch. Komu se poštěstí pohovořit si s potápěči, vidět je při práci v terénu, svést se v policejním člunu a na závěr plout na parníku po Slapské přehradě.

LEHKÉ OBRNĚNÉ KOLOVÉ VOZIDLO OKV.

Miloš VANĚČEK, NPC

Na nepříznivou bezpečnostní situaci ve světě reagovala i policie České republiky tím, že do výzbroje zařadila obrněná vozidla. Jedná se o lehké obrněné kolové vozidlo OKV vyrobené ve VOP-026 s.p. ve Štenberku. Je to dvounápravový transportér, jehož posádku tvoří 6 osob, velitel, řidič a čtyři policisté. Korba transportéru je svařená z pancéřových plechů. Ve střední části korby v bocích (vpravo i vlevo) jsou dveře pro boční nástup a výstup. Shora je vnitřní prostor přístupný dvěma příklopy (nad sedačkami řidiče a velitele). V zadní části je umístěna poháněcí soustava a další příslušenství transportéru.

V korbě je pět oken. Čelní okno a dvě čelní šikmá okna zajišťují dobrý výhled řidiče a velitele. Dvěma bočními okny nad dveřmi osádka pozoruje okolí a situaci vně vozidla před jeho opuštěním. Skla všech oken jsou vrstvená a zajišťují bezpečně stejnou balistickou odolnost jako okolní pancíř. Okna jsou krytá duralovými žaluziemi. Žaluzie na čelním okně jsou snímatelné a je možné je přepravovat i položené a zajištěné na pancíři před oknem. Na přední části vozidla je snímatelný, hydraulický závěs. Na něj je možno upevnit radlici nebo pletivovou rozkládací zábranu.

Hlavní technické údaje:

délka vozidla	5 420 mm
délka vozidla s radlicí	6 475 mm
délka vozidla se zábranou v přepravní poloze	6 200 mm
šířka vozidla	2 360 mm

šířka vozidla s radlicí/ zábranou v přepravní poloze	2 445 / 2 490 mm
šířka vozidla s rozvinutou zábranou	6 500 mm
výška vozidla (při tlaku vzduchu v pneumatikách 0,35Mpa)	2 260 mm
rozvor náprav	3 100 mm
rozchod předních kol	1 840 mm
rozchod zadních kol	1 790 mm
světlá výška (při tlaku vzduchu v pneumatikách 0,35 MPA)	300 mm
provozní hmotnost	6 605 – 6 970 kg
nejvyšší technicky přípustná/povolená hmotnost	7 600 / 7600 kg
počet míst	6
nejvyšší rychlost	90 km.hod ⁻¹
maximální stoupání/boční náklon	25° / 30°
překonávání okopu šířky (bez radlice)	750 mm
výška terénního stupně (bez závěsu)	400 mm
nájezdový úhel (bez závěsu) – přední	43°
- zadní	35°
hloubka brodění	760 mm
jízdní dosah na cestě	625 km

Parametry motoru:

objem válců	4 116 cm ³
vrtání válců/zdvih pístů	102/126 mm
kompresní stupeň	16,5
jmenovitý výkon	128 kW
jmenovité otáčky	2 400 min ⁻¹
maximální točivý moment / při otáčkách	580N.m / 1 200min ⁻¹
maximální otáčky (nezatíženého motoru)	2 700 min ⁻¹
minimální volnoběžné otáčky	600 min ⁻¹
doporučené provozní otáčky	1 200 až 2000 min ⁻¹
rozvod	OHV

Použitá literatura:
VOP 026

foto:
Petr Soukop

KNIHOVNIČKA

Miloš VANĚČEK

Státní zdravotní ústav, Praha, odborná skupina pro výchovu ke zdraví vydává každoročně kolem 30 titulů neperiodických publikací (letáky, brožury, plakáty) s tematikou podpory zdraví a prevence nemocí. Publikace jsou určeny jak široké veřejnosti, tak zdravotnickému personálu a jsou poskytovány zdarma. Seznam vydaných titulů lze najít na www.szu.cz nebo se lze informovat na tel. 267 082 986. Potřebné informace a publikace lze také získat **v odděleních podpory zdraví zdravotních ústavů se sídly v jednotlivých krajských městech.**

Zdravotní ústav se sídlem v Praze
Jasmínova 2905/37
106 00 Praha 10

tel.: 222 586 973

Zdravotní ústav se sídlem v Kolíně
U nemocnice 2
280 01 Kolín

tel.: 321 739 013 - 14

Zdravotní ústav se sídlem v Č. Budějovicích
L. B. Schneidera 32
370 71 České Budějovice

tel.: 387 712 360

Zdravotní ústav se sídlem v Plzni
Tylova 20
301 25 Plzeň

tel.: 378 037 710 - 11

Zdravotní ústav se sídlem v K. Varech
Bezručova 8
360 21 Karlovy Vary

tel.: 352 323 113

Zdravotní ústav se sídlem v Ústí n. L.
Moskevská 15
400 01 Ústí nad Labem

tel.: 472 770 155

Zdravotní ústav se sídlem v Liberci
U síla 1139
463 11 Liberec

tel.: 485 253 174

Zdravotní ústav se sídlem v Hradci Králové
Habrmanova 19
501 01 Hradec Králové

tel.: 495 058 328, 495 058 332

Zdravotní ústav se sídlem v Pardubicích
Kyjevská 44
532 03 Pardubice

tel.: 466 019 519

Zdravotní ústav se sídlem v Jihlavě
Vrchlického 57
587 25 Jihlava
tel.: 567 574 733, 567 574 730

Zdravotní ústav se sídlem v Brně
Gorkého 6
602 00 Brno
tel.: 541 421 219

Zdravotní ústav se sídlem v Olomouci
Wolkerova 74/6
779 11 Olomouc
tel.: 585 719 237

Zdravotní ústav se sídlem v Ostravě
Partyzánské nám. 7
702 00 Ostrava
tel.: 596 200 466, 596 200 450

Zdravotní ústav se sídlem ve Zlíně
Havlíčkovo nábř. 600
760 01 Zlín
tel.: 577 553 160

Nakladatelství BB art

HONBA ZA ZAPOMNĚNÍM (The Pursuit of Oblivion)

Richard Davenport-Hines
překlad: Jaroslava Kočová
stran: 520
vazba: vázaná
ISBN: 80-7341-202-0
cena: 390 Kč

Jakkoli je knížka *Honba za zapomněním* míněna vážně, přináší nekonečnou řadu podivuhodných, zábavných, ale i strašidelných příhod. Čtenář se na jejích stránkách dozvídá, že drogy braly i slavné osobnosti, například Sir Christopher Wren, Sir Walter Scott, Dickens, Gladstone, Freud, Jiří IV., královna Viktorie, Marilyn Monroe, John Kenneth Galbraith, W. H. Auden a Anthony Eden (abychom jmenovali alespoň pár). Nadto autor popisuje, jakou roli v obchodu s drogami (především pak s opiáty) sehrály Východoindická společnost (East India Company), Jardine-Matheson a Glaxo; jak užívání drog pomohla rozšířit válka; jak se v Británii, ve Spojených státech, v Holandsku, ve Švýcarsku, v Thajsku a v Indonésii snažili s drogami vypořádat za pomoci různé politiky; jakými cestami se narkotika přepravují po světě (kam spadá i vynikající popis vražedné kariéry kolumbijského kokainového krále Pabla Escobara). Kromě toho Davenport-Hines nastiňuje, jak se postupem času měnil přístup k zakázaným látkám, jak se měnila od nich se odvíjející tabu.

Honba za zapomněním pokrývá několik staletí, putuje snad po všech kontinentech a vzpomíná často dávno zapomenuté říše, války, revoluce, emigranty i aristokraty. Užívání drog však nijak nevynáší, ale ani neodsuzuje. Závěrem odhaluje některé důvody, proč je navzdory stále přísnějším trestním postihům užívání nelegálních drog stále na vzestupu. Zde autor navrhuje, jak by asi měli postupovat zákonodárci, aby se lidé z této slepé uličky konečně vymanili. Výsledkem je okouzující mozaika, kterou sestavil jeden z nejlepších vypravěčů své generace.

TEMPLÁŘI A ASASÍNOVÉ (The Templars and the Assassins)

James Wasserman

překlad: Bruno Cempírek

stran: 320

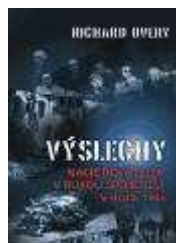
vazba: vázaná

ISBN: 80-7341-150-4

cena: 199 Kč

V knize *Templáři a asasínové: nebeští bojovníci* badatel v oboru okultních věd a člen tajné společnosti James Wasserman přináší přesvědčivé svědectví o tom, že vzájemné působení rytířského řádu templářů a asasínů ve Svaté zemi přeměnilo templáře z papežovy soukromé armády na pravou tajnou společnost, prostřednictvím níž rozsévali sémě renesance a západní tradice smyslu pro tajemství. Oba řády byly zničeny jako kacířské zhruba před sedmi sty lety, ale existují důvody se domnívat, že templáři, kteří přežili zkázu řádu, přenesli tajné učení Východu do okultního podzemí, kde vzniklo rosenkruciánství a svobodné zednářství. Pokračovatelé přeživších asasínů, známí jako nizárijští ismáilité, vzkvétají dodnes pod vedením Ághy Chána. Wasserman strhává z obou skupin mýty a proniká do srdce jejich osvětlených věr a přísných pravidel. Podává dosud nejpronikavější sondu do světa těchto svatých válečníků.

Na zajímavém historickém pozadí vyvozuje Wasserman vlastní závěry o vzájemném vztahu dvou nejmocnějších řádů pozdního středověku, které vznikly na Středním východě. Vrhá nové světlo na jejich duchovní ideály a na dodnes aktuální přitažlivost jejich mýtů. Hluboký pohled na jeden z klíčových bodů ve vývoji západního ezoterismu.

VÝSLECHY (Interrogations)

Richard Overy

překlad: Milan Dvořák

stran: 552

vazba: vázaná

ISBN: 80-7341-237-3

cena: 490 Kč

V roce 1945 zbývala z Evropy rozlehlá fyzická i morální pustina. V troskách poraženého Německa se britská, americká a sovětská vojska zblízka seznamovala s hrůzami systému, proti němuž až dosud válčila. Tentokrát nedošlo s Němci k žádnému jednání jako v roce 1918. Čelní představitelé Hitlerovy Říše byli zajímáni jako váleční zločinci a vězněni v provizorních táborech. Kniha *Výslechy* je příběhem těchto vězňů a toho, jak se oni i jejich věznitelé vyrovnávali s realitou nejkrvavější války v lidských dějinách.

Spojenci měli v moderní době ojedinělou příležitost přimět nepřátele, aby jim vyprávěli o válce, teroru a genocidě, jak je viděli. Většinou ochotně mluvili. Ti z míry vyvedení, dezorientovaní, roztrpčení i vylekaní muži seděli a klidně rozprávěli o zřízení, jemuž až donedávna sloužili a za které byli teď voláni k odpovědnosti. Měsíce před jejich procesem byly poznamenány náhlými dramaty, pochmurnými konfrontacemi, zoufalými pokusy vyhnout se odpovědnosti nebo zmást vítěze.

Pomocí této knihy se čtenář seznámí s realitou barbarské diktatury, nacházející se ve smrtelných křečích. Je tu zreprodukováno více než třicet výslechů, v nichž se naplno odrážejí bizarní a psychologicky nabitě reakce mužů držených ve strohém vězeňském režimu, kteří si ještě nedávno užívali veškerých výsad a vážnosti, jaké poskytuje vysoká funkce. Podle postupně se odvíjejících příběhů, z nichž některé byly sotva uvěřitelné, si spojenci skládali obraz Třetí říše, který potřebovali pro norimberské procesy. Je to historie porážky, silná a znepokojivá. Výslechy v plné nahotě odhalují lidské slabosti, které umožnily vznik Třetí říše.

Víte, že v diskusích Spojenců před koncem II. světové války Churchill navrhoval, aby vojenská jednotka, která zločince dopadne, ho do několika hodin bez soudu zastřelila, zatímco Stalin trval na "řádném procesu"?

Takové a další překvapivé informace se dozvíme z knihy, obsahující komentované záznamy z některých výsledků nejvýznamnějších norimberských vězňů, ještě než stanuli před mezinárodním vojenským tribunálem. Sám proces byl popsán mnohokrát, etapa vyšetřování však podstatně méně. Z výpovědí se poučíme, jaký názor měl Goering na porážku luftwaffe v letecké válce, jak vysvětlují maršál Keitel a generál Jodl rozhodnutí zaútočit na Sovětský svaz, aniž byl dotážen do konce konflikt s Británií, nebo jak hodnotil říšský ministr Speer z odstupe pouhých několika týdnů po událostech, ale zato jako jejich bezprostřední účastník postavu Hitlera, kterým byl původně fascinován, ale na počátku pětáctýřicátého roku pomýšlel na jeho zavraždění.

Knihy není lehkým zábavným čtivem, ale rozhodně bude zajímavým zdrojem poznání nejen pro historiky, politology a studenty těchto disciplín, ale i pro osvěcené laiky, kteří mají hlubší zájem o dějiny dvacátého století.

BB art

Bořivojova 85

130 00 Praha 3

tel.: 222 721 538

tel.: 222 721 194

fax: 222 720 525

e-mail: bbart@bbart.cz

MLÁDEŽ NA KŘÍŽOVATCE

Petr Sak, Karolína Saková

stran: 240

vazba: měkká

ISBN: 80-86320-33-2

cena: 339 Kč

Svoboda servis s.r.o.,

Knihy „Mládež na křižovatce“ navazuje na publikaci „Proměny české mládeže“, kterou Petr Sak vydal v roce 2000, na základě empirických poznatků a jejich teoretických zobecnění, které jsou podloženy výsledky ze třiceti sociologických výzkumů. Pro současnou českou společnost i pro mladou generaci jsou zásadní dva procesy, které mají civilizační rozměr - informatizace a vytváření informační společnosti, jako nový typ uspořádání a fungování společnosti. Dále se jedná o začleňování české společnosti do širšího evropského celku. Hlavním záměrem knihy je sociologicky postihnout mladou generaci na počátku procesu začleňování české společnosti do evropských struktur, utváření evropské identity a vzniku informační společnosti. Autory byly - po deseti letech znovu - zkoumány také postoje k marxismu, socialismu, konzervativismu a liberalismu. U mládeže pokračuje hodnotové vyhraňování ve směru liberalismu, hedonismu, individualismu, egoismu a materiálních hodnot. Pokračuje také proces sekularizace či despiritualizace.

Množství přehledně uspořádaných dat, grafů a výsledků z výzkumů odlišuje tuto publikaci naprosto zásadním způsobem od ostatních knih, které byly v posledních letech na toto téma napsány a které právě postrádají odbornost a exaktní metodologické zpracování, se kterým autoři ke své práci přistupují. Na českém trhu se tak objevila zásadní sociologická publikace pro všechny, kteří chtějí k mládeži přistupovat bez předsudků a chtějí o ní vědět víc, než jen to, že *je horší, než jsme byli my...*

Publikace vychází z teoretického modelu životního pole se třemi složkami – (biologickým, mentálním a sociálním polem) a sociálního zrání a vztahu mezi nimi. Tento model byl prezentován v publikaci autora „Proměny české mládeže“, a proto čtenáře autoři odkazují na tuto publikaci.

Sak, Petr: Proměny české mládeže, Praha, Petrklíč, 2000. - 300 s. ; 21 cm
ISBN 80-7229-042-8 (váz.) : 250 Kč

Podle: Britské listy, 21.5.2004

NÁŠIVKY PROTIDROGOVÝCH JEDNOTEK ČÁST 1. - USA

Por.Bc. Miroslav HRACHOVEC

1. USA – DEA –základní typ

2. USA – New York – city Police

3. USA –Los Angeles

4. USA - Missouri

5. USA - Arizona

6. USA – Hawaii

7. USA – New York

8. USA - Oklahoma

9. USA - DEA

10. USA – DEA – Maryland

11. USA - Arizona

Nášivky protidrogových jednotek část 1.
USA. Připravil por. Bc. Miroslav
Hrachovec, e-mil: kobra12@volny.cz

